

IRISH RESEARCH COUNCIL

An Chomhairle um Thaighde in Éirinn

Ciste Taighde COALESCE

Comhaontais Chomhoibríocha le haghaidh Dúshláin Shochaíocha

Téarmaí agus Coinníollacha

2020

Rialtas na hÉireann
Government of Ireland

An Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais,
Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta
Department of Further and Higher Education,
Research, Innovation and Science

An Roinn Gnóthaí
Eachtracha agus Trádála
Department of
Foreign Affairs and Trade

An Roinn Talmhaíochta,
Bia agus Mara
Department of Agriculture,
Food and the Marine

SPRIOC-AMANNA TÁBHACHTACHA DON GHAIRM SEO

Leagtar amach go mionsonrach sa doiciméad seo eolas faoin nGairm um Maoiniú Taighde 2020 COALESCE. Áirítear anseo Téarmaí agus Coinníollacha an iarratais, an próiseas iarratais, na critéir mheasúnaithe, agus na riachtanais tar éis bhronnadh na dámhachtana. Tá gach iarracht déanta ag an gComhairle chun a chinntiú go bhfuil an t-eolas ar fad sa doiciméad seo cruinn, ach coimeádann an Chomhairle an ceart aici féin, an doiciméad seo a leasú.

Seoladh na Gairme	28 Deireadh Fómhair 2020
Sprioc-am do cheisteanna coitianta	15 Nollaig 2020
SPRIOC-AM D'IARRATASÓIRÍ	22 Nollaig 2020 ag 12:00 pm am na hÉireann
Sprioc-am d'fhormhuiniú na hOifige Taighde	20 Eanáir 2021
Toradh na scéime	Bealtaine 2021
Tús na dtionscadal	R3 2021

Arna leasú ar an 18 Samhain 2020, leathanaigh 9 agus 10.

**Ba cheart an doiciméad gairme seo a léamh ina iomláine
sula ndéanfaí iarratas.**

Inneachar

SPRIOC-AMANNA TÁBHACHTACHA DON GHAIRM SEO	2
RANNÁN 1: Cúlra leis an nGairm.....	5
1.1 Eolas faoin gComhairle um Thaighde in Éirinn	5
1.2 Comhthéacs na Gairme COALESCE	5
RANNÁN 2: Achoimre ar an gClár	6
2.1 Spriocanna na gairme seo	6
2.2 Achoimre ar na snáitheanna maoinithe faoin ngairm seo.....	6
2.3 Snáithe 1K COALESCE	6
2.4 Cuspóirí Shnáithe 1K	6
2.5 Snáithe 2 COALESCE	7
2.6 Cuspóirí Shnáithe 2A	7
2.7 Cuspóirí Shnáithe 2B: Gradaim ‘Domhan Níos Fearr’ 2020	8
2.8 An Creat um Dhúshlán Domhanda: Na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe.....	8
2.9 Ag giniúint comhpháirtíochtaí idirearnála agus tionchar beartais feabhsaithe	9
RANNÁN 3: Incháilitheacht	9
3.1 Incháilitheacht do Shnáithe 1K	9
3.2 Incháilitheacht do Shnáithe 2A	10
3.3 Incháilitheacht do Shnáithe 2B	10
3.4 Coinníollacha Ginearálta Iarratais.....	11
3.5 Eolas tábhachtach maidir le hiarratais Shnáithe 2A (idirdhisciplíneach).....	12
RANNÁN 4: Míreanna Incháilithe Caiteachais/Costas	12
4.1 Coinníollacha Ginearálta	12
4.2 Snáithe 1K agus 2A – Soláthar foirne agus costais incháilithe eile	13
4.3 Costais Incháilithe Taighde Shnáithe 1K agus 2A.....	14
4.4 Snáithe 2B – Soláthar foirne agus costais incháilithe eile.....	15
4.5 Costais Incháilithe Taighde Shnáithe 2B	15
RANNÁN 5: Togra a Ullmhú	16
5.1 Pleananna bainistíochta sonraí	16
5.2 Próiseas na n-iarratas.....	17
5.3 Ceisteanna Coitianta	18
RANNÁN 6: Eolas do shealbhóirí dámhachtainí rathúla	18
6.1 Freagrachtaí ginearálta na bPríomhthaighdeoirí.....	18
6.2 Cuntasacht Ó Thaobh Airgid De	18

6.3 Athbhreithniú ar an Dul Chun Cinn.....	19
6.4 Riachtanais tháscacha tuairiscithe:.....	19
6.5 Dámhachtain a iarchur.....	20
6.6 Deireadh a Chur leis an Dámhachtain.....	20
6.7 Aitheantas don Chomhairle	20
6.8 Faomhadh Eitice.....	21
6.9 Ionracas Taighde	21
6.10 Gné Gnéis/Inscne	22
6.11 Maoin Intleachtúil/Aistriú Eolais.....	22
6.12 Polasaí Rochtana Oscailte	22
6.13 Dámhachtainí Breise	23
6.14 Freagrachtaí na hÓsteagraíochta (IAOnna/EDTanna)	24
6.15 Dínit i mBun Taighde.....	24
6.16 Coinníollacha Ginearálta Dámhachtana	25
Aguisín 1.....	26
An Creat um Dhúshlán Náisiúnta: Torthaí Straitéiseacha Náisiúnta na hÉireann	26
Torthaí Straitéiseacha Náisiúnta 1-6.....	27
Torthaí Straitéiseacha Náisiúnta 7-10.....	28
Aguisín 2.....	29
Snáithe 1K: Dámhachtain 2020 um Chathracha a Athshamhlú le haghaidh Bithghilleagar Ciorclach	29
AGUISÍN 3.....	32
Snáithe 2B: Gradaim 'Domhan Níos Fearr' 2020 na Roinne Gnóthaí Eachtracha.....	32
AGUISÍN 4.....	35
Nósanna Imeachta agus Critéir Mheasúnaithe.....	35
Critéir Mheastóireachta SHNÁITHE 1K	36
Critéar Meastóireachta Snáithe 2A.....	37
Critéir Mheastóireachta Shnáithe 2B.....	37
Aguisín 5.....	39
Treoir maidir leis an Diminsean Gnéis-Inscne in Inneachar Taighde	39
AGUISÍN 6.....	42
Clár Oibre ar Fhorbairt Inbhuanaithe na NA.....	42
AGUISÍN 7.....	45
Acmhainní maidir le Pleananna Bainistíochta Sonraí agus Prionsabail FAIR	45

RANNÁN 1: Cúlra leis an nGairm

1.1 Eolas faoin gComhairle um Thaighde in Éirinn

Is é bunchuspóir na Comhairle um Thaighde in Éirinn tacú le sármhaitheas na tallainne taighde, an eolais agus na rannpháirtíochta, lena n-áirítear trí fhreagra a thabhairt ar dhúshláin éiritheacha taighde agus shochaíocha agus cabhrú go gníomhach le páirtithe leasmhara dul i ngleic le ceisteanna casta. Féachann [Plean Straitéiseach na Comhairle 2020-2024](#) leis an gComhairle a lonnú mar rogha na gcomhpháirtithe go náisiúnta agus go hidirnáisiúnta chun tacú le taighde den scoth a thugann aghaidh ar dhúshláin ár linne. Cuireann sé béim freisin ar an tábhacht a chuireann an Chomhairle ar chomhroinnt taighde agus nuálaíochtaí a mhéid is féidir a éascú. Tá an rialtas agus lucht déanta beartas, an earnáil fiontair agus an tsochaí shibhialta ina bpríomhpháirtithe leasmhara a bhfuil sé rithábhachtach go mbeadh caidreamh láidir acu le taighdeoirí. Tá an clár COALESCE (Comhaontais Chomhoibríocha le haghaidh Dúshláin Shochaíocha) ina phríomhspreagadh maidir le tacú le dul chun cinn ar na tosaíochtaí straitéiseacha a luadh roimhe agus tá an tríú gairm faoin gclár á seoladh anois.

1.2 Comhthéacs na Gairme COALESCE

Tá dúshláin mhóra shochaíocha, chomhshaoil agus eacnamaíocha roimh Éire, a bhfuil paidéim COVID-19 i ndiaidh cur lena gcastacht agus a méid. An ghéarchéim dhomhanda sláinte poiblí san áireamh, tá réimse éagsúil de dhúshláin shochaíocha roimh Éire, mar atá roimh an mórfhobal domhanda, chomh maith le dúshláin níos sonraí, ach gan níos lú práinne a bheith ag baint leo, amhail Brexit. Tá na dúshláin éagsúla atá romhainn amach mar náisiúin curtha in iúl go maith, go háirithe sa **Chlár Oibre ar Fhorbairt Inbhuanaithe 2030**, a bhfuil 17 sprioc aige. Chuimsigh Fís 2020 dúshláin shochaíocha mar cholún lárnach den chreat, agus tá FP9, Fís Eorpach, le cur i bhfeidhm an bhliain seo chugainn agus creat misean-bhunaithe aige.

Tá cur chuige dúshlán-bhunaithe idir-rialtas ag Éire tríd an **gCreat Pleanála Náisiúnta (Éire 2040)** agus an Plean Forbartha Náisiúnta atá gaolmhar leis. Leagtar amach sa chreat seo 10 dToradh Straitéiseacha Náisiúnta (TSNanna, féach ar **Aguisín 1**), a mbraitheann rathúnas, comhionannas, todhchaí inbhuanaithe agus cosaint ar gcomhshaoil nádúrtha ar a gcomhlíonadh. Tá tionchar COVID-19 i ndiaidh [Plean Geilleagrach Náisiúnta](#) meántéarmach a chur ag barr chlár oibre an rialtais, agus tá an plean sin á fhorbairt faoi láthair. Beidh téarnamh inbhuanaithe, cothrom agus ionchuimsitheach eacnamaíoch, ag an am céanna le dúshláin atá ann cheana amhail Brexit, digitiú agus dícharbónú, ag croílár an phlean nua. Beidh béim uile-oileáin, le tionscnamh **Oileáin Chomhroinnte** an rialtais, mar chuid den chur chuige maidir leis na dúshláin sin.

Beidh baint amach na spriocanna náisiúnta agus domhanda dúshlánach iontu féin agus beidh leibhéal comhoibrithe agus comhordaithe gan fasach ag teastáil laistigh den Stát agus ar bhonn idirdhlínse. De bharr an iliomad gníomhaireachtaí a bheidh ag plé go díreach le cur i bhfeidhm pleananna náisiúnta, beidh deiseanna móra ag teacht chun cinn do thaighdeoirí chun naisc nua a chruthú, go réigiúnach agus go háitiúil, agus beidh sin ina léiriú breise ar luach chóras taighde na hÉireann mar acmhainn náisiúnta.

Tá ról lárnach ag taighde den scoth thar na disciplíní ar fad maidir le heolas agus fianaise nua a fhorbairt, ar féidir leis an lucht déanta beartas, mar aon le cinnteoirí agus cleachtóirí, é a úsáid chun gníomhartha agus idirghabhálacha a threorú ionas go mbeifí in ann dúshláin shochaíocha náisiúnta agus idirnáisiúnta a bhaint amach. Chun rannpháirtíocht an chórais taighde a mhéadú i dtaca leis seo, ní mór béim a chur ar mheicníochtaí láidre a thógáil chun a chinntiú go bhfuil an t-eolas agus an fhianaise á n-aistriú agus á gcuimsiú i dtimpeallacht an bheartais agus an chleachtaidh, lena n-áirítear na caidrimh riachtanacha a chruthú leis an earnáil phoiblí, an tsochaí shibhialta, nó eile, chun tacú leis an bpróiseas sin.

Tá sé de chuspóir ag an nGairm taighde den scoth a mhaoiniú a thugann aghaidh ar dhúshláin ar bhonn náisiúnta, na hEorpa agus an domhain i gcoitinne mar atá leagtha amach sna creataí dúshláin atá i bhfeidhm faoi láthair. I mbliana, tá snáithe oscailte ann mar chuid den ghairm, in éineacht le dhá shnáithe a réachtáiltear i gcomhar le ranna rialtais.

RANNÁN 2: Achoimre ar an gClár

2.1 Spriocanna na gairme seo

Is é aidhm ghinearálta na gairme seo ná eolas, fianaise, comhoibriú agus naisc nua a chothú a fheabhsóidh ról agus tionchar phobal taighde na hÉireann chun dúshláin náisiúnta agus spriocanna domhanda níos leithne a bhaint amach. Déanfaidh COALESCE cáilíocht bhonn taighde na hÉireann a úsáid chun aghaidh a thabhairt ar dhúshláin shochoaíocha. Spreagfaidh an ghairm comhoibriú gníomhach idir iad siúd a tháirgeann eolas nua agus iad siúd a úsáideann é.

2.2 Achoimre ar na snáitheanna maoinithe faoin ngairm seo

Snáithe	Arna mhaoiniú ag/l gcomhar le	Cur Síos	Fad uasta an tionscadail	Teorainn mhaoinithe de réir tionscadail*
1K	An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara	Dámhachtain 2020 um Chathracha a Athshamhlú le haghaidh Bithgheilleagar Ciorclach	18 mhí	€120,000
2A	An Chomhairle um Thaighde in Éirinn	Glaó oscailte do thaighde idirdisciplíneach a phléann le dúshláin shochoaíocha náisiúnta agus dhomhanda arna threorú ag Phríomhthaighdeoir EDES agus le leas-Phríomhthaighdeoir ETIM	24 mhí, 15 mhí ar a laghad	€220,000
2B	An Roinn Gnóthaí Eachtracha	Gradaim 'Domhan Níos Fearr' 2020	36 mhí	€350,000

*forchostas 25% san áireamh

2.3 Snáithe 1K COALESCE

Tabharfaidh Snáithe 1K COALESCE aghaidh ar an ábhar sonrach taighde atá leagtha amach ag an Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara (RTBM). Tá sé d'aidhm ag an deis taighde seo acmhainn taighde ardchaighdeán a chothú agus a fhás in Éirinn mar fhreagairt ar phríomhchuspóirí beartais straitéisigh (geilleagar agus sochaí inbhuanaithe; dícharbónú; poist agus iomaíochas agus rathúnas réigiúnach) a leagtar amach sa Ráiteas Beartais Náisiúnta ar an mBitheacnamaíocht.

2.4 Cuspóirí Shnáithe 1K

Sa ghairm seo, is iad seo a leanas cuspóirí Shnáithe 1K:

- Deiseanna a sholáthar le haghaidh tionscnaimh chomhoibrithe nua idir páirtithe leasmhara in Éirinn bunaithe ar thaighde den scoth atá ailínithe le ceann amháin nó níos mó de na ceithre thosaíocht beartais sa Ráiteas Beartais Náisiúnta ar an mBitheacnamaíocht agus i gcomhthéacs an ábhair taighde “Cathracha a Athshamhlú” le haghaidh córas athghiniúnach agus bithbhunaithe bia bunaithe ar phrionsabail bithghealleagair chiorclaigh.

- Tionchar ar bheartas a ghiniúint, go háirithe laistigh den phobal ábhartha beartais agus cur chuige dúshlán-bhunaithe i leith an taighde a spreagadh, agus chuige sin, acmhainneacht náisiúnta chomhoibríoch maidir leis sin a fhorbairt ionas go mbeadh torthaí sa réimse coincheapa “Cathracha a Athshamlú”.
- Forbairt acmhainneachta comhoibríche taighde a éascú idir thaighdeoirí Éireannacha, agus an acmhainneacht sin a úsáid le rath a bhaint amach i bhFís Eorpach (FP9).

Tabhair faoi deara: I gcás **Shnáithe 1K**, tá sé i gceist ag an gComhairle dámhachtain amháin a bhronnadh.

Tá sonraí ar riachtanais Shnáithe 1K in Aguisín 2.

2.5 Snáithe 2 COALESCE

Dearadh Snáithe 2 chun tacú le forbairt chomhoibrithe/acmhainneachta idirearnála atá idirdhisciplíneach, i gcomhthéacs na ndúshlán náisiúnta nó domhanda. Leathnóidh dámhachtaithe a ngníomhaíochtaí taighde, agus cuirfidh siad le hinbhuanaitheacht a gcláir thaighde trí iomaíochas níos fearr a bhaint amach chun go n-éireoidh leo i gcláir chistithe Eorpacha agus idirnáisiúnta chomhoibríocha amach anseo, lena n-áirítear Fís Eorpach (FP9).

Tabharfaidh Snáithe 2 tacaíocht do thaighdeoirí chun naisc nua a chruthú agus chun líonraí eolais náisiúnta agus idirnáisiúnta réamhbhunaithe a dhaingniú mar chuid de chur chuige dúshlán-bhunaithe. Baileoidh cur chuige dúshlán-bhunaithe le chéile acmhainní agus eolas thar réimsí, teicneolaíochtaí agus disciplíní éagsúla, lena n-áirítear na heolaíochtaí sóisialta agus na daonnachtaí, agus go deimhin lasmuigh den saol acadúil, isteach in earnálacha nua.

Is iad na príomhiarratasóirí a bheidh ann do Shnáithe 2A ná taighdeoirí EDES, le Leas-Phríomhthaighdeoir ETIM.

An Roinn Gnóthaí Eachtracha a dhéanann Snáithe 2B a mhaoiniú, agus í ag iarraidh aghaidh a thabhairt ar chomhoibriú taighde agus forbairt acmhainneachta idir Éire agus spriocthíortha sa Domhan Theas.

2.6 Cuspóirí Shnáithe 2A

Snáithe oscailte á mhaoiniú ag an gComhairle um Thaighde in Éirinn atá i Snáithe 2A agus tá sé de chuspóir aige tionscadail a mhaoiniú a réitíonn le creataí dúshlán náisiúnta agus/nó Clár Oibre ar Fhorbairt Inbhuanaithe na NA (féach ar 1.2 thuas agus **Aguisíní 1 agus 6**). Is iad seo a leanas cuspóirí sainiúla Shnáithe 2A:

- Taighde idirdhisciplíneach de scoth a thugann aghaidh ar dhúshlán shochoíocha náisiúnta nó dhomhanda a shaothrú.
- Comhoibriú idir thaighdeoirí in Éirinn agus lucht déanta beartas agus/nó an tsochaí shibhialta, go náisiúnta agus go hidirnáisiúnta a fheabhsú.
- Tacaíocht a thabhairt d'fhorbairt acmhainneacht an chórais taighde maidir le comhoibriú idirdhisciplíneach agus dúshlán-bhunaithe.
- Trí acmhainneacht a thógáil, ráta ratha taighdeoirí Éireannacha a chuireann iarratas isteach do chlár Fís2020 do dhúshlán shochoíocha agus cholú(i)n eile laistigh den FP9 a fheabhsú.
- Tacaíocht a thabhairt d'fhorbairt cheannaireacht taighde EDES laistigh de chomhthéacs idirdhisciplíneach.
- Deiseanna nua a chur ar fáil do thaighdeoirí luathghairme, faoi threoir an Phríomhthaighdeora (iarratasóir) chun scileanna agus taithí a fhorbairt i gcomhoibriú taighde idirearnála.

2.7 Cuspóirí Shnáithe 2B: Gradaim ‘Domhan Níos Fearr’ 2020

- Iarratasóirí ar Shnáithe 2B: Is féidir Domhan Níos Fearr a dhíorthú ó aon disciplín.
- Is é an Rannán Comhoibrithe Forbartha agus na hAfraice (RCFA) sa Roinn Gnóthaí Eachtracha (RGE) atá ag maoiniú Shnáithe 2B, Domhan Níos Fearr.
- Sheol RGE *Domhan Níos Fearr*, Beartas Forbartha Idirnáisiúnta nua na hÉireann, i bhFeabhra 2019. Ceapadh *Domhan Níos Fearr* i gcomhthéacs uailmhian Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe, is é sin, na daonraí is faide siar a shroicheadh i dtús báire.
- Sa doiciméad *Éire Dhomhanda: Lorg Dhomhanda Éireann go dtí 2025*, leagtar síos plan chun scóip agus tionchar domhanda na hÉireann a mhéadú faoi dhó faoin mbliain 2025. Sonraítear ann uailmhian na hÉireann leanúint dá ról ceannaireachta maidir le domhan a bhfuil comhionannas, síocháin agus inbhuanaitheacht mhéadaithe ag baint leis.

Is garsprioc shuntasach é *Domhan Níos Fearr* i ndáil le beartas agus clár forbartha idirnáisiúnta na hÉireann, agus i ndáil le beartas eachtrach na tíre i gcoitinne. Déanann sé gnáthfhócas na hÉireann ar ‘na daonraí is boichte ar fad’ a nuashonrú chun gealltanais Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe a chur i gcrích, is é sin, ‘na daonraí is faide siar a shroicheadh i dtús báire’, agus díriú chuige sin ar cheithre thosaíocht ó thaobh an bheartais de: comhionannas inscne; gníomhú ar son na haeraide; rialachas treisithe; agus riachtanas daonnúil laghdaithe.

Is iad seo a leanas cuspóirí Shnáithe 2B:

- Deiseanna a sholáthar le haghaidh tionscnaimh chomhoibrithe nua idir taighdeoirí in Éirinn agus taighdeoirí i dtíortha comhpháirtíochta incháilithe, agus na deiseanna sin bunaithe ar thionscadail taighde den scoth atá in oiriúint do na tosaíochtaí beartais atá leagtha síos sa doiciméad *Domhan Níos Fearr* (féach **Aguisín 3**).
- Forbairt acmhainneachta chomhoibríche taighde le tíortha chomhpháirtithe an deiscirt a éascú trí chomhpháirtíochtaí le taighdeoirí Éireannacha, agus an acmhainneacht sin a úsáid le bheith rathúil i maoiniú Eorpach a fháil.
- Tionchar ar bheartas forbartha domhanda a ghiniúint, go háirithe laistigh de phobal beartais na tíre comhpháirtíochta.
- Rannpháirtíocht an chórais taighde Éireannaigh sa Chlár Oibre um Fhorbairt Inbhuanaithe 2030 a fheabhsú.
- Cur chuige dúshlán-bhunaithe maidir le taighde a chur chun cinn, agus chuige sin, acmhainneacht thrasnáisiúnta chomhoibríoch a fhorbairt, a mbeidh dea-thionchar aici ar spriocghrúpaí bochta leochaileacha.

Tugann Aguisín 3 treoir eolais iomlán d'iarratasóirí ar na comhthéacsanna agus na riachtanais do Shnáithe 2B.

2.8 An Creat um Dhúshlán Domhanda: Na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe

Is gairm chun gnímh iad na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe, atá dírithe ar gach tír, is cuma cé acu bocht, saibhir nó meánioncam atá sí, chun an rathúnas a chur chun cinn agus an domhan á chosaint san am céanna (**féach ar Aguisín 6**). Aithníonn siad, má táthar chun deireadh a chur leis an mbochtanas, gur gá straitéisí a chur i bhfeidhm a chruthaíonn fás eacnamaíoch agus a thugann aghaidh ar raon riachtanas sóisialta, lena n-áirítear oideachas, sláinte, cosaint shóisialta, agus deiseanna fostaíochta, agus gur gá freisin dul i ngleic leis an athrú aeráide agus le cosaint an chomhshaoil. Cé nach bhfuil na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe ina gceangal de réir dlí, táthar ag súil leis go nglacfaidh rialtais freagracht astu agus go mbunóidís creataí ar mhaithe leis na 17 Sprioc a bhaint amach.¹

¹ ‘UNDP: Sustainable Development Goals’ (2015) <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>

Is creat domhanda iad na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe do phríomhdhúshláin na linne seo. Aithnítear an cur in oiriúint idir Torthaí Straitéiseacha Náisiúnta Éireann agus na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe in *Éire2040*, agus soláthraíonn tuairiscí a ullmhaíodh don Choimisiún Eorpach aitheantas láidir do na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe mar phointe tagartha domhanda, cé gur ceann an-leathan é, do dhúshláin/misin don nuálaíocht agus taighde faoi thionchar na hEorpa.²

2.9 Ag giniúint comhpháirtíochtaí idirearnála agus tionchar beartais feabhsaithe

Maoiníonn roinn/gníomhaireacht rialtais snáitheanna 1K agus 2B COALESCE, agus mar sin beidh comhpháirtíocht bheartais láidir i bhfeidhm i rith thréimhse na taighde agus i rith scaipeadh na dtorthaí.

Is príomhriachtanas í comhpháirtíocht den chineál seo freisin do shnáithe 2A, agus taispeánfaidh tionscadail mhaoinithe comhtháthú lucht déanta beartais agus/nó cleachtóirí, lena n-áirítear an tsochaí sibhialta, ina dtograí. Léirítear an bhéim ar na gnéithe seo sna critéir mheasúnaithe do na snáitheanna atá leagtha amach in **Aguisín 4**.

Táthar ag súil leis go ndéanfaidh iarratasóirí comhpháirtíocht idirearnála a chuimsiú thar shaoir an tionscadail, ón gcéim deartha go dtí an chéim scaipthe. Spreagtar smaointe nuálacha sa phróiseas sin, lena n-áirítear rannpháirtíocht leis an earnáil fiontair. Éileoidh meastachán na Comhairle samplaí d'fhianaise nithiúil maidir le cé chomh láidir is atá an chomhpháirtíocht.

Ba cheart d'iarratasóirí leas a bhaint as an dea-chleachtas agus as na hacmhainní ar thaighde rannpháirteach atá ar fáil. Áirítear leis seo na huirilí agus acmhainní a fhorbraítear mar chuid den tionscadal um Thaighde Rannpháirteach de chuid Campus Engage, atá á mhaoiniú ag an gComhairle um Thaighde in Éirinn. Déantar cur síos ar thaighde rannpháirteach mar “réimse leathan cur chuige agus modheolaíochtaí críochnúla taighde ar leas coiteann iad rannpháirtíocht chomhoibríoch leis an bpobal agus a bhfuil sé mar aidhm acu ceist is díol spéise nó imní don phobal, dúshláin shochoaíocha san áireamh, a fheabhsú, a thuiscint nó a imscrúdú. Déantar dul chun cinn ar thaighde rannpháirteach in éineacht le comhpháirtithe pobail, murab ionann agus ar a son”.³

RANNÁN 3: Incháilitheacht

Le bheith incháilithe chun iarratas a dhéanamh ar Shnáithe 1K, caithfidh na rudaí seo a leanas a bheith fíor maidir leis an iarratasóir:

3.1 Incháilitheacht do Shnáithe 1K

Tá sé ina Phríomhthaighdeoir (PT) a bhfuil conradh atá sách fada aige le hInstitiúid Ardoideachais (IAO) nó Eagraíocht Déanta Taighde (EDT) incháilithe chun an taighde beartaithe a dhéanamh ó dháta tosaigh an tionscadail go dtí an dáta deiridh.

- Bronnadh céim dhochtúireachta air faoi dháta nach déanaí ná 31 Bealtaine 2018. Ba cheart dáta bronnta na céime a chur san áireamh i gcás an choinníll seo.
- Má tá maoiniú á fháil aige faoi láthair mar dhámhachtain de chuid na Comhairle um Thaighde in Éirinn faoi stiúir PT, tiocfaidh deireadh lena dhámhachtain in 2021.*

*Ní dhéanfaidh seo dochar do bheartas amach anseo ar incháilitheacht iarratasóirí ar COALESCE.

² ‘LAB-FAB-APP: Ag Infheistiú sa Todhchaí atá Uainn’ (2017), 15.

³ Engaged Research: Society & Higher Education Addressing Grand Societal Challenges Together

Tá taithí agus saineolas an iarratasóra ina gcritéir mheastóireachta faoi Shnáithe 1K, tá tuilleadh sonraí le fáil in Aguisín 4.

Tabhair faoi deara nach gceadaítear Leas-PTanna faoi Shnáithe 1K.

3.2 Incháilitheacht do Shnáithe 2A

Féadfaidh iarratasóirí ó aon disciplín EDES (féach **Aguisín A** ina bhfuil doiciméadú gairme) iarratas a dhéanamh ar mhaoiniú in éineacht le hiarratasóir ainmnithe ó aon disciplín ETIM (féach **Aguisín B**).

Cuirfidh an duine seo a leanas, ag spriocdháta na gairme, iarratas incháilithe ar Shnáithe 2A isteach:

Príomhthaighdeoir (PT) EDES a bhfuil conradh atá sách fada aige le [IAO nó EDT incháilithe](#) chun an taighde beartaithe a dhéanamh ó dháta tosaigh an tionscadail go dtí an dáta deiridh.

IN ÉINEACHT LE

Leas-Phríomhthaighdeoir ETIM (comhiarratasóir) éigeantach ainmnithe a bhfuil conradh sách fada aige le [IAO nó EDT incháilithe](#) chun an taighde beartaithe a dhéanamh ó dháta tosaigh go dtí dáta deiridh an tionscadail.

Caithfidh na rudaí seo a leanas a bheith fíor maidir leis an bPríomhthaighdeoir EDES agus an Leas-Phríomhthaighdeoir ETIM:

- Bronnadh céimeanna dochtúireachta orthu faoi dháta nach déanaí ná an 31 Bealtaine 2018. Ba cheart dáta bronnata na céime a chur san áireamh i gcás an choinníll seo.*
- **Má tá maoiniú á fháil acu faoi láthair mar dhámhachtain de chuid na Comhairle um Thaighde in Éirinn faoi stiúir PT, tiocfaidh deireadh lena ndámhachtain in 2021.****

---

* Murar bronnadh an chéim ort go fóill, Ní MÓR duit na riachtanais ar fad maidir le bronnadh céime dochtúireachta a chomhlíonadh, aighniú na cóipe crua den tráchtas ceartaithe laistigh den amlíne riachtanach san áireamh. Tabhair bliain an aighnithe le fios thuas.

**Ní dhéanfaidh seo dochar do bheartas amach anseo ar incháilitheacht iarratasóirí ar COALESCE.

Tá taithí agus saineolas an n-iarratasóirí ina gcritéir mheastóireachta faoi Shnáithe 2A, tá tuilleadh sonraí le fáil in Aguisín 4.

3.3 Incháilitheacht do Shnáithe 2B

Roimh an sprioc-am d'iarratasóirí, cuirfidh an té seo thíos iarratas incháilithe isteach:

Príomhthaighdeoir (PT) a bhfuil conradh atá sách fada aige le [IAO nó EDT incháilithe](#) chun an taighde beartaithe a dhéanamh ó dháta tosaigh an tionscadail go dtí an dáta deiridh.

IN ÉINEACHT LE

Leas-Phríomhthaighdeoir (comhiarratasóir) éigeantach ainmnithe atá fostaithe in Institiúid Ardoideachais nó in Eagraíocht Déanta Taighde i gceann de thíortha comhpháirtíochta na Roinne Gnóthaí Eachtracha, agus a bheidh in ann an taighde beartaithe a dhéanamh ó dháta tosaigh go dtí dáta deiridh an tionscadail. Caithfidh an EDT sa tír chomhpháirtíochta a bheith ina institiúid maoinithe ag an bpobal nó sheachbhrabúsach ardoideachais nó taighde.

I gcásanna eisceachtúla, cuirfear EDTanna eile san áireamh. Is gá go mbeadh acmhainneacht agus bonneagar leordhóthanach ag an Eagraíocht Déanta Taighde chun tacú leis an taighde, go mbeadh taighde idir lámha aici, agus go mbeadh sí in ann an caighdeán déine acadúla a léiriú, atá riachtanach le haghaidh mórtionscadal taighde den chineál seo.

Beidh na cáilíochtaí seo a leanas ag an bpríomhiarratasóir:

- Beidh PhD bainte amach aige ar a laghad cúig bliana ó shin, **nó**, má bhain an t-iarratasóir PhD amach trí bliana ó shin agus má bronnadh deontas New Foundations (Snáithe RGE) air, beidh an t-iarratasóir incháilithe.⁴
  - Beidh ar iarratasóirí atá incháilithe de réir an dara cás a léiriú go bhfuil na scileanna agus an taithí acu chun tionscadal den mhéid seo a bhainistiú.
- Beidh taithí aige ar a bheith ag obair laistigh de chuibhreannais taighde atá dírithe ar fhorbairt idirnáisiúnta agus/nó ar thionscadal idirnáisiúnta.
- Beidh sé in ann a léiriú go bhfuil taighde déanta aige faoi cheann amháin nó níos mó de théamaí na Roinne Gnóthaí Eachtracha don snáithe seo.
- Níl aon mhaoiniú eile ón gComhairle á fháil aige amhail ar an dáta tosaigh beartaithe, seachas más dámhachtain New Foundations, Creative Connections agus/nó Ulysses nó dámhachtain nó dámhachtana taistil den chineál céanna atá i gceist.

Beidh na cáilíochtaí seo a leanas, ar a laghad, ag an gcomhiarratasóir:

- Beidh PhD bainte amach aige trí bliana ó shin ar a laghad (nó beidh cáilíochtaí/taithí taighde chomhionann aige).⁵
- Beidh taithí aige ar chomhoibriú taighde idirnáisiúnta dírithe ar fhorbairt idirnáisiúnta, agus/nó ar thionscada(i)l taighde idirnáisiúnta.
- Beidh sé in ann a léiriú go bhfuil taighde déanta aige faoi cheann amháin nó níos mó de théamaí na Roinne Gnóthaí Eachtracha don snáithe seo.

Tá taithí agus saineolas na n-iarratasóirí ina gcritéir mheastóireachta faoi Shnáithe 2B, tá tuilleadh sonraí le fáil in Aguisín 4.

3.4 Coinníollacha Ginearálta Iarratais

Ní mór go mbeadh an príomhiarratasóir agus aon leas-phríomhthaighdeoir in ann a dhóthain ama a thabhairt do bhainistíocht agus do chur i gcrích an tionscadail. Moltar do na Príomhthaighdeoirí, agus iad ag cur isteach iarratais ina n-ainm féin, **go bhfuil sé de dhualgas orthu an tionscadal a fhorbairt**, agus an aird agus an t-am a chaitheamh air, gan é a ligean ar fhochoonradh d'aon pháirtí nó páirtithe eile. Ina theannta sin, is cuid de Théarmaí agus Coinníollacha ginearálta na scéime seo na riachtanais atá leagtha amach ag Comhpháirtithe Straitéiseacha na scéime seo.

Is féidir le hiarratasóirí **iarratas comhthráthach** a dhéanamh ar dhámhachtain Shnáithe 1K agus ar dhámhachtain Shnáithe 2. Má tharlaíonn sé go n-éiríonn le hiarratasóir i níos mó ná snáithe amháin den ghairm seo, ní mór don iarratasóir straitéis bainistithe ama a léiriú agus cead a fháil ón gComhairle um Thaighde in Éirinn chun go ligfí dó glacadh leis an dá dhámhachtain.

---

⁴ Beidh an chéim dochtúireachta bronnta ar an bPríomhthaighdeoir tráth nach déanaí ná an 31 Bealtaine 2016 [nó an 31 Bealtaine 2018 má bronnadh dámhachtain New Foundations air]. Ba cheart dáta bronnta na céime a chur san áireamh i gcás an choinníll seo.

⁵ Beidh an chéim dochtúireachta bronnta ar an Leas-Phríomhthaighdeoir tráth nach déanaí ná an 31 Bealtaine 2018. Ba cheart dáta bronnta na céime a chur san áireamh i gcás an choinníll seo.

3.5 Eolas tábhachtach maidir le hiarratais Shnáithe 2A (idirdhisciplíneach)

Is iad seo a leanas na huaschostais/íoschostais foirne in aghaidh an tionscadail don dá chatagóir dhisciplíneach:

Costais Phearsanta (Forchostas 25% san áireamh)	
EDES	ETIM
Íosmhéid 30% - Uasmhéid 70%	Íosmhéid 30% - Uasmhéid 70%

Ní cheadaítear ach iarratas amháin do gach príomhiarratasóir EDES faoi Shnáithe 2A.

Ní cheadaítear ach an Leas-Phríomhthaighdeoir ETIM a ainmniú ach ar dhá iarratas ar a mhéid. Má tharlaíonn sé go n-éiríonn le níos mó ná iarratas amháin, ní mór don iarratasóir straitéis bhainistíochta ama a léiriú ag an bpointe a dhéantar an dámhachtain a thairiscint, chun a thaispeáint gur féidir leis/léi spriocanna an dá thionscadal a chomhlíonadh.

RANNÁN 4: Míreanna Incháilithe Caiteachais/Costas

4.1 Coinníollacha Ginearálta

Caithfear gach costas a lorgaítear faoi iarratas a shonrú agus údar maith leo a thabhairt. Caithfidh iarratasóirí léiriú go soiléir go bhfuil aon chostais atá a lorg riachtanach chun an clár taighde beartaithe a thabhairt chun críche agus nach bhfuil a leithéid de shaoráidí ar fáil don (do na) taighdeoir(i) ar bhealach ar bith eile. Is gné tábhachtach den phróiseas meastóireachta agus measúnachta é cumas an iarratasóra luach ar airgead a léiriú. Ba chóir d'iarratasóirí a chinntiú go bhfuil ríomh a mbuiséid déanta i gceart agus iad ag cloí leis na costais incháilithe atá leagtha amach thíos.

Ní mór an próiseas earcaithe foirne (m.sh. cúntóirí taighde, taighdeoirí iardhochtúireachta) a dhéanamh ar bhealach oscailte, trí fhógra poiblí. Caithfear baill foirne a earcú le haghaidh an tionscadail agus an ábhair bhronnta ar leith amháin. Féadfaidh earcú foirne tosú roimh dháta tosaigh an tionscadail agus is féidir na costais earcaithe a ghearradh ar an tionscadal (taobh amuigh den dáta tosaigh oifigiúil) le cead roimh ré ón gComhairle.

Féadfaidh foráil do bhallraíocht foirne taighdeoirí ó institiúidí agus ó eagraíochtaí taobh amuigh d'institiúidí incháilithe, lena n-áirítear rannpháirtíocht náisiúnta agus idirnáisiúnta, a bheith san áireamh in iarratais Shnáithe 1K agus 2A. Ach ní ceadmhach ach costais chomhoibrithe (seachas costais phearsanta) a leithdháileadh ar a leithéid d'institiúidí/eagraíochtaí, agus caithfear luach breise a leithéid de chostais a léiriú **go ríshoiléir**. Maidir le hiarratas do Shnáithe 2A, ní gá ach an Príomhthaighdeoir EDES agus an Leas-Phríomhthaighdeoir ETIM a ainmniú go sonrach.

4.2 Snáithe 1K agus 2A – Soláthar foirne agus costais incháilithe eile

Is féidir costais athsholáthair foirne a éascaíonn rannpháirtíocht sa tionscadal a chur san áireamh sna costais, ach caithfear an bonn cirt atá leo a léiriú go soiléir.

Costais Foirne	Uaschostas le haghaidh 1 bhliain féilire	Uaschostas le haghaidh leathbhliain féilire
Athsholáthairtí Acadúla	€24,817 (ÁSPC agus Ranníocaíocht Phinsean an Fhostóra san áireamh)	€12,409 (ÁSPC agus Ranníocaíocht Phinsean an Fhostóra san áireamh)
Cúntóir Taighde (d'fhéadfadh íocaíocht pro rata a bheith i gceist) Taighdeoir Iardhochtúireachta (d'fhéadfadh íocaíocht pro rata a bheith i gceist)	Ba cheart d'Institiúidí Ardoideachais úsáid a bhaint as scála tuarastail an taighdeora institiúide i leith cúntóirí taighde agus i leith taighdeoirí iardhochtúireachta. Ní mór na costais seo a dhlisteanú go soiléir san fhoirm iarratais. Ní mór forálacha do ÁSPC & Ranníocaíocht Phinsean an Fhostóra a bheith san áireamh sa tuarastal a iarrtar. Mar chuid de phróiseas ghlacadh na dámhachtana, ní mór don Oifig Taighde a dheimhniú go bhfuil an tuarastal iarrtha i gcomhréir le scála tuarastail an taighdeora institiúide agus fianaise dhoiciméadach a chur ar fáil ina leith sin.	

4.3 Costais Incháilithe Taighde Shnáithe 1K agus 2A

Ní mór gach costáil a dhlisteanú go soiléir. Ní bheidh ach na costais a thabhaítear le linn shaolré na dámhachtana incháilithe.

Réimse costais agus treoir	Snáithe 1K	Snáithe 2A
Costais Foirne Féach thuas.	Incháilithe	Incháilithe
Costais Taistil Is féidir costais le haghaidh taistil, maireachtála agus lóistín a iarraidh. Ba cheart sonraí maidir le líon na dturas, suíomh, cuspóir agus fad na dturas a chur ar fáil, chomh maith le sonraí faoi na baill foirne atá i gceist. Ba cheart go mbeadh iarratais ar thaisteal agus ar lóistín i gcomhréir le rátaí institiúideacha agus noirm a bhaineann le taisteal agus lóistín. Ní costas incháilithe é taisteal sa ghrád gnó.	Incháilithe	Incháilithe
Comhoibriú Costais chun tacú le hionchuimsiú lucht déanta beartas agus comhpháirtithe eile (náisiúnta nó idirnáisiúnta) sa tionscadal taighde beartaithe.	Uasmhéid de 10% de chostais iomlána an tionscadail	Uasmhéid de 10% de chostais iomlána an tionscadail
Tomhaltáin Is féidir trealamh seachas trealamh TF a bhfuil luach nach mó ná €1 mhíle aige a chur san áireamh anseo	Uasmhéid incheadaithe: €1,000	Uasmhéid incheadaithe: €2,000
Rochtain ar bhonneagar taighde Bonneagar taighde taobh amuigh den óstinstiúid amháin atá bailí ó thaobh costas de.	Incháilithe	Incháilithe
Foilseacháin agus aschuir thaighde, lena n-áirítear Costais i dtaobh bainistiú sonraí, cartlannú, digitíú agus stóráil rochtana oscailte.	Incháilithe	Incháilithe
Scaipeadh agus Malartú Eolais Costais a bhaineann le scaipeadh an taighde, freastal ar sheimineáir/ar chomhdhálacha (cuir sonraí ar fáil faoin teideal agus faoin suíomh nuair is féidir) agus bealaí eile scaipthe agus ábhair m.sh. tuarascálacha, suíomh gréasáin, srl. agus gníomhaíochtaí eile a bhaineann le malartú eolais.	Incháilithe	Incháilithe
Comhairleacht Ní mór don chomhairleacht a bheith ábhartha agus bonn cirt léi.	Suas le huasmhéid €5,000	Suas le huasmhéid €10,000
Forchostais Baineann forchostas le gach costas díreach seachas costais trealaimh. Tá forchostais ar fáil maidir le costais dhíreacha a tabhaíodh in institiúidí lonnaithe in Éirinn agus in institiúidí comhpháirtíochta.	25%	Uasmhéid 25%
Trealamh Cuir sonraí ar fáil le do thoil maidir le haon earraí trealaimh atá á iarraidh agus an bonn cirt a bhaineann leo. Díreoidh an Chomhairle go háirithe ar aon trealamh a iarrtar (m.sh. ríomhairí glúine, taifeadáin gutha, srl). Beidh réasúnaíocht láidir ag teastáil maidir le hiarratais dá leithéid chomh maith le cur síos ar na fáthanna nach bhféadfaí earraí dá leithéid a chur ar fáil don iarratasóir ó fhoinse eile ar bith.	Incháilithe	Incháilithe

4.4 Snáithe 2B – Soláthar foirne agus costais incháilithe eile

Is féidir costais athsholáthair foirne a éascaíonn rannpháirtíocht sa tionscadal a chur san áireamh sna costais, ach caithfear an bonn cirt atá leo a léiriú go soiléir. Tá an Príomhthaighdeoir/Institiúid in Éirinn freagrach as comhordú ginearálta an tionscadail, sa tír chomhpháirtíochta freisin, lena n-áirítear aistriú cistithe agus caiteachas a mhonatóiriú.

Costais Foirne - Éire	Uaschostas le haghaidh 1 bhliain féilire	Uaschostas le haghaidh leathbhliain féilire
Ionadaithe acadúla (Príomhthaighdeoir lonnaithe in Éirinn amháin)	€24,817 (ÁSPC agus Ranníocaíocht Phinsean an Fhostóra san áireamh)	€12,409 (ÁSPC agus Ranníocaíocht Phinsean an Fhostóra san áireamh)
Cúntóir Taighde (d'fhéadfadh pá pro rata a bheith i gceist) Taighdeoir Iardhochtúireachta (d'fhéadfadh pá pro rata a bheith i gceist)	Ba cheart d'Institiúidí Ardoideachais úsáid a bhaint as scála tuarastail an taighdeora institiúide i leith cúntóirí taighde agus i leith taighdeoirí iardhochtúireachta. Ní mór na costais seo a dhlisteanú go soiléir san fhoirm iarratais. Ní mór forálacha do ÁSPC & Ranníocaíocht Phinsean an Fhostóra a bheith san áireamh sa tuarastal a iarrtar. Mar chuid de phróiseas ghlacadh na dámhachtana, ní mór don Oifig Taighde a dheimhniú go bhfuil an tuarastal iarrtha i gcomhréir le scála tuarastail an taighdeora institiúide agus fianaise dhoiciméadach a chur ar fáil ina leith sin.	

Costais Foirne – Tír Chomhpháirtíochta	Costais Foirne
Costais fostaíochta an Leas-Phríomhthaighdeora	Féadfar suas le 50% de chostais fostaíochta an Leas-Phríomhthaighdeora sa tír chomhpháirtíochta a lorg. Ní mór na costais a iarrtar a dhlisteanú go hiomlán agus ní mór go mbeadh siad ag teacht le gealltanais ama an tionscadail a mholann an Leas-Phríomhthaighdeoir. Ba chóir go mbeadh na costais a éilítear do Leas-Phríomhthaighdeoir ag teacht le scálaí tuarastail áitiúla cuí atá infheidhme do chéim ghairme an Leas-Phríomhthaighdeora.
Cúntóir Taighde (d'fhéadfadh pá pro rata a bheith i gceist) Taighdeoir Iardhochtúireachta (d'fhéadfadh pá pro rata a bheith i gceist)	Féadfaidh Eagraíochtaí Déanta Taighde i dtíortha comhpháirtíochta a scála tuarastail taighdeora institiúideach féin a úsáid do chúntóirí taighde agus do thaighdeoirí iardhochtúireachta. Ní mór na costais seo a dhlisteanú go soiléir san fhoirm iarratais.

4.5 Costais Incháilithe Taighde Shnáithe 2B

D'fhéadfadh go gcuimseodh iarratais ar Shnáithe 2B foráil a dhéanamh do bhallraíocht foirne taighdeoirí ó institiúidí agus eagraíochtaí nach mbaineann le hInstitiúidí an Phríomhthaighdeora agus an Leas-Phríomhthaighdeora. Ach ní ceadmhach ach costais chomhoibrithe (seachas costais phearsanta) a leithdháileadh ar a leithéid d'institiúidí/eagraíochtaí, agus caithfear luach breise a leithéid de chostais a léiriú **go ríshoiléir**. Ní bheidh ach na costais a thabhaítear le linn shaolré na dámhachtana incháilithe.

Réimse costais agus treoir	Snáithe 2B
Costais Foirne Féach thuas.	Incháilithe
Costais Taistil Is féidir costais le haghaidh taistil, maireachtála agus lóistín a iarraidh. Ba cheart sonraí maidir le líon na dturas, suíomh, cuspóir agus fad na dturas a chur ar fáil, chomh maith le sonraí faoi na baill foirne atá i gceist. Ba cheart go mbeadh iarratais ar thaisteal agus ar lóistín i gcomhréir le rátaí institiúideacha agus noirm a bhaineann le taisteal agus lóistín. Ní costas incháilithe é taisteal sa ghrád gnó.	Incháilithe
Comhoibriú Costais chun tacú le hionchuimsiú lucht déanta beartas, an tsochaí shibhialta agus comhpháirtithe eile sa tionscadal taighde beartaithe, go háirithe sa tír nó sna tíortha comhpháirtíochta.	Incháilithe Uasmhéid de 10% de chostais iomlána an tionscadail
Tomhaltáin Is féidir trealamh seachas trealamh TF a bhfuil luach nach mó ná €1 mhíle air a chur san áireamh anseo.	Uasmhéid incheadaithe: €5,000
Rochtain ar bhonneagar taighde Bonneagar taighde taobh amuigh den óstinstiúid amháin atá bailí ó thaobh costas de.	Incháilithe
Foilseacháin agus aschuir thaighde, lena n-áirítear Costais i dtaobh bainistiú sonraí, cartlannú, digitiú agus stóráil rochtana oscailte.	Incháilithe
Scaipeadh agus Malartú Eolais Costais a bhaineann le scaipeadh an taighde, freastal ar sheimineáir/ar chomhdhálacha (cuir sonraí ar fáil faoin teideal agus faoin suíomh nuair is féidir) agus bealaí eile scaipthe agus ábhair m.sh. tuarascálacha, suíomh gréasáin, srl. agus gníomhaíochtaí eile a bhaineann le malartú eolais.	Incháilithe
Comhairleacht Ní mór don chomhairleacht a bheith ábhartha agus bonn cirt léi.	Suas le huasmhéid €10,000
Forchostais Baineann forchostas le gach costas díreach seachas costais trealaimh. Baineann forchostas le hinstiúidí an Phríomhthaighdeora in Éirinn agus an Leas-Phríomhthaighdeora sa tír a bhfuil comhpháirtíocht aici le Cúnamh Éireann.	25%
Trealamh Cuir sonraí ar fáil le do thoil maidir le haon earraí trealaimh atá á iarraidh agus an bonn cirt a bhaineann leo. Díreoidh an Chomhairle go háirithe ar aon trealamh a iarrtar (m.sh. ríomhairí glúine, taifeadáin gutha, srl). Beidh réasúnaíocht láidir ag teastáil maidir le hiarratais dá leithéid chomh maith le cur síos ar na fáthanna nach bhféadfaí earraí dá leithéid a chur ar fáil don iarratasóir ó fhoinsé eile ar bith.	Incháilithe

RANNÁN 5: Togra a Ullmhú

5.1 Pleananna bainistíochta sonraí

In 2016, ghlac an Coimisiún Eorpach le trí sprioc maidir le beartas taighde agus nuálaíochta an AE: eolaíocht oscailte, nuálaíocht oscailte, agus oscailte don domhan. Gné thábhachtach den eolaíocht oscailte ná an t-athrú i dtreo rochtain oscailte ar thorthaí taighde a mhaoinear le hairgead poiblí. Trí rochtain ar na torthaí sin a éascú, spreagtar athúsáid na táirgeachta taighde. Bhí an eolaíocht agus an taighde i gcónaí oscailte, ach ní raibh cuid de na próisis a bhaintear úsáid astu i dtáirgeadh taighde agus i scaipeadh a thorthaí i gcónaí oscailte. Aithnítear anois go forleathan go gcruthaíonn inrochtaineacht torthaí taighde do na gníomhaithe sochaíocha ar fad eolaíocht níos fearr agus níos éifeachtaí, agus go dtarlaíonn níos mó nuála sna hearnálacha poiblí agus príobháideacha dá bharr.

Ní mór d'iarratasóirí aghaidh a thabhairt ar riachtanais bhainistíochta sonraí a dtionscadail taighde. **Mar chuid den iarratas, cuirfidh iarratasóirí Plean Bainistíochta Sonraí (PBS) achomair ar fáil atá oiriúnach dá dtionscadal agus, má éiríonn leo, déanfar PBS mionsonraithe a chur faoi bhráid na Comhairle, mar aon leis an gcéad tuairisc ar dhul chun cinn, sé mhí tar éis thús na dámhachtana.** Mura bhfuil PBS ag teastáil, ní mór d'iarratasóirí údar a thabhairt leis seo.

Is príomhghné de bhainistíocht sonraí mhaith é PBS. Déanann PBS cur síos ar shaolré bainistíochta sonraí do na sonraí atá le bailiú, le próiseáil agus/nó le giniúint i dtionscadal taighde. Mar chuid den phróiseas sonraí taighde a dhéanamh *infhaighte, inrochtana, idiroibríoch agus inathúsáidte* (FAIR), ba cheart do PBS eolas a chur ar fáil faoi:

- láimhseáil sonraí taighde i rith agus tar éis dheireadh an tionscadail;
- cén sonraí a bhaileofar, a phróiseálfar agus/nó a ghinfear;
- cén modheolaíocht agus caighdeán a chuirfear i bhfeidhm;
- cibé an roinnfear/a chuirfear ar fáil go hoscailte na sonraí nó a mhalairt. Murar féidir na sonraí a chur ar fáil, cén fáth;
- conas a dhéanfar na sonraí a choimeád agus a chaomhnú (lena n-áirítear tar éis dheireadh an tionscadail).

Tá tuilleadh eolais faoi **Bheartas Rochtana Oscailte** na Comhairle le fáil thíos.

Ní mór d'iarratasóirí a bheith feasach faoin [Rialachán Ginearálta maidir le Cosaint Sonraí \(RGCS\)](#) agus ba cheart do thograí maoinithe na caighdeáin riachtanacha ina leith a chomhlíonadh. Tá naisc le hacmhainní breise ar fáil in **Aguisín 7** faoi PBSanna agus prionsabail FAIR.

5.2 Próiseas na n-iarratas

Déanfaidh an Príomhthighdeoir iarratas a chur isteach agus leas á bhaint as tairseach iarratais na Comhairle um Thaighde in Éirinn (*SmartSimple*). Mura bhfuil próifíl úsáideora ag an iarratasóir cheana, caithfidh sé próifíl a chruthú sular féidir leis iarratas a sheoladh isteach. Déan tagairt le do thoil don **Treoir d'Iarratasóirí** ar líne atá le fáil ar [shuíomh gréasáin na Comhairle](#). Tá fáil ar nótaí teorach agus nótaí córais araon.

Ní mór d'iarratasóirí a chur in iúl don Oifig Taighde (nó d'oifig ábhartha eile) ina n-institiúid go bhfuil sé beartaithe acu iarratas a chur isteach ar an scéim. Má dhéanann an t-iarratasóir **stocaireacht** nó má dhéantar ar a s(h)on í, beidh an t-iarratas neamh-incháilithe go huathoibríoch. Nuair a tharlaíonn sé seo, ní rachaidh an t-iarratas níos faide ar aghaidh sa chomórtas.

Glacfar le hiarratais faoi Shnáithe 2B i mBéarla amháin. Glacfar le hiarratais faoi Shnáithe 1K agus 2A i nGaeilge nó i mBéarla amháin. Chun meastóireacht an Bhoird Idirnáisiúnta Measúnaithe as Béarla a éascú, moltar d'iarratasóirí atá ag cur iarratais isteach i nGaeilge, aistriúchán Béarla ar an iarratas a chur isteach. Mura gcuireann an t-iarratasóir aistriúchán Béarla ar fáil, cuirfidh an Chomhairle aistriúchán ar fáil don Bhorc Idirnáisiúnta Measúnaithe.

Molann an Chomhairle go láidir d'iarratasóirí an t-iarratas a sheoladh isteach tríd an gcóras ar líne **tamall maith roimh** dháta deiridh an chomórtais ar an lá a dtagann deireadh leis an ngairm. Is dócha go mbeidh trácht trom ar an bhfreastalaí, rud a d'fhéadfadh moill a chur ar thaisceadh do thogra. Chun fadhbanna le trácht trom ar an bhfreastalaí a sheachaint, ná fan go dtí lá deiridh na gairme chun d'iarratas a sheoladh isteach. Más gá duit ábhair a uaslódáil, bí cinnte go dtugtar an uaslódáil chun críche ina hiomláine.

5.3 Ceisteanna Coitianta

Má bhíonn aon cheist agat maidir leis na Téarmaí agus Coinníollacha seo, nó faoi fheidhmiú na scéime seo go ginearálta, ba cheart iad a chur faoi bhráid Oifig/Oifigeach Taighde ábhartha na hInstitiúide Ardoideachais nó na hEagraíochta Déanta Taighde i dtús báire. Ar mhaithe le trédhearcacht agus cothroime do na hiarratasóirí ar fad, ní phléifidh Feidhmeannach na Comhairle ceisteanna ar an nguthán.

Ba cheart don Oifigeach Taighde ainmnithe laistigh d'[institiúidí incháilithe](#) liosta de na ceisteanna ar fad nár réitigh an Oifig Taighde a sheoladh mar bhaisc chuig projects@research.ie. Déanfar an doiciméad Ceisteanna Coitianta ar shuíomh gréasáin na Comhairle um Thaighde in Éirinn a thabhairt suas chun dáta ar bhonn seachtainiúil suas leis an sprioc-am do Cheisteanna Coitianta.

Chun mionsonraí a fháil faoi na nósanna imeachta agus na critéir mheastóireachta do COALESCE, féach leat **Aguisín 4**.

RANNÁN 6: Eolas do shealbhóirí dámhachtainí rathúla

6.1 Freagrachtaí ginearálta na bPríomhthaighdeoirí

Tá sealbhóirí dámhachtainí faoi cheangal ag Téarmaí agus Coinníollacha na Comhairle, ag an litir thairisceana agus an fhoirm ghlactha, lena n-áirítear riachtanais shonracha na gcomhlachtaí maoiniúcháin comhpháirtíochta, nósanna imeachta maidir le monatóireacht deontas agus earcaíocht, agus rialúcháin airgeadais. Más rud é go sáraíonn sealbhóirí dámhachtana Téarmaí agus Coinníollacha na Scéime, coinníollacha na litreach tairisceana, an fhoirm ghlactha, nósanna imeachta monatóireachta deontas nó rialaithe airgeadais, ansin d'fhéadfaí cosc a chur ar an deontaí ainmnithe iarratas a dhéanamh ar dhámhachtainí eile na Comhairle um Thaighde in Éirinn amach anseo. **Oibreoidh an Chomhairle leis an bPríomhthaighdeoir ainmnithe maidir le bainistíocht tionscadail agus tuairisciú.**

6.2 Cuntasacht Ó Thaobh Airgid De

Is í an Institiúid Ardoideachais/Eagraíocht Déanta Taighde Éireannach a bheidh freagrach as úsáid cheart an Chiste Dámhachtana agus cuntasach as. Coimeádann an Chomhairle an ceart aige féin dearbhú a éileamh ó Iniúcháirí Eachtracha de chuid na hInstitiúide Ardoideachais/na hEagraíochta Déanta Taighde maidir leis na rudaí seo a leanas:

- go bhfuil cuntais bhliantúla an IAO/EDT cothrom le dáta, agus gur ghlac na hIniúcháirí leo gan choinníoll.
- Nár tharraing an litir bhainistíochta ó na hIniúcháirí aníos aon cheist a raibh nó a d'fhéadfadh tionchar a bheith aige ar riar na ndámhachtainí a bhronn an Chomhairle.
- gur úsáideadh an t-airgead a fuarthas faoin dámhachtain chun na críocha ar ceapadh chucu í.

Coimeádann an Chomhairle freisin an ceart aici féin iniúchtaí ar na IAOanna/EDTanna Éireannacha rannpháirteacha a choimisiúnú ar mhaithe le comhlíonadh airgeadais agus eile. Cuireann an IAO/EDT Éireannach roimhe a bheith ina éascaitheoir ar na hathbhreithnithe sin.

Ní mór don ósteagraíocht an t-ioncam agus an caiteachas go léir a bhaineann leis na dámhachtainí COALESCE a thaifeadadh mar iontrálacha ar leithligh i gcuntas ainmnithe. Cuirfear sonraí an chuntais seo ar fáil don Chomhairle um Thaighde in Éirinn ach iad a iarraidh. Nuair a bheidh an clár caiteachais curtha i gcrích, cuirfear cuntas iomlán iniúchta ar fáil don Chomhairle um Thaighde in Éirinn ach é a iarraidh. Sa chás go mbeidh an méid iarbhir caiteachais níos lú ná an méid réamh-mheasta, aisíocfar an tearc-chaitheamh leis an gComhairle um Thaighde in Éirinn.

Ní ghlacann an Chomhairle aon fhreagracht, freagracht airgeadais nó eile, as caiteachas ná as dliteanais a eascraíonn as obair a rinneadh faoin dámhachtain, lena n-áirítear obair i dtíortha comhpháirtíochta (Snáithe 2B), agus ní mór don IAO/EDT Éireannach an Chomhairle a shlánú go hiomlán ar aon chaiteachas nó dliteanais den chineál sin, agus ar aon chaingne, imeachtaí, costais, damáistí, nó éilimh ar chaiteachas a eascraíonn astu, lena n-áirítear go háirithe, ach gan teorainn, aon éilimh ar chúiteamh a bhféadfadh an IAO/EDT Éireannach a bheith faoi dhliteanas ina leith mar fhostóir nó eile, nó ar aon éilimh a dhéanann aon duine maidir le haon mhaoín intleachtúil. Tabharfaidh an IAO/EDT Éireannach aon mhaoiniú nár caitheadh ar ais don Chomhairle ag deireadh na tréimhse maoinithe.

Tá gach dámhachtain faoin scéim seo faoi réir maoiniú a bheith á fháil ag an gComhairle um Thaighde in Éirinn ón Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta agus ó Chomhpháirtithe Maoinithe Straitéisigh. Má chuirtear deireadh lena leithéid de mhaoiniú nó má laghdaítear é, ní bheidh an Roinn ná an Chomhairle um Thaighde in Éirinn faoi dhliteanas ar bith maoiniú a chur ar fáil ná cúiteamh a dhéanamh le dámhachtaí ná lena óstinstiúid as aon laghdú ná aon stad ar an maoiniú sin. Déantar gach suim atá iníoctha i leith na dámhachtana a íoc go díreach leis an óstinstiúid a dhéanann comhordú ar na híocaíochtaí faoin dámhachtain. Is de réir ghnáthchleachtas na hinstiúide agus threoirlínte na Roinne Airgeadais a dhéanfaidh óstinstiúid gach eisíocaíocht faoin scéim seo.

6.3 Athbhreithniú ar an Dul Chun Cinn

Leagann an Chomhairle tábhacht shuntasach ar nósanna imeachta chun monatóireacht a dhéanamh ar an scéim seo. Beidh an maoiniú ag brath ar léiriú i dtuairiscí rialta i scríbhinn go bhfuil dul chun cinn leordhóthanach á dhéanamh. Is é an príomhthaighdeoir amháin atá freagrach as a chinntiú go dtaisctear na tuairiscí seo faoi na dátaí dlite. Mura dtaisctear na tuairiscí seo faoi na dátaí a cheanglaítear nó má chuirtear isteach tuairisc mhíshásúil, d'fhéadfadh an Chomhairle deontas a chalcadh agus/nó a chealú dá bharr. Nuair a chealaítear deontas, beidh cead ag an gComhairle aisghabháil an airgid a dámhadh faoin Scéim seo a lorg. Ar aon nós, coinneofar siar céatadán áirithe den Dámhachtain chun a chinntiú gur gcuirfear an tionscadal i gcrích ar bhealach sásúil.

D'fhéadfadh gach tionscadal a bheith faoi réir iniúchadh seachtrach taighde agus airgeadais. Tá sé mar phríomhaidhm ag an iniúchadh seo bunaidhmeanna an tionscadail a fhíorú agus a fháil amach an ndearnadh dul chun cinn mar a sonraíodh. Féadfaidh an t-iniúchadh taighde piarmheasúnú neamhspleách, cuairt ar an suíomh agus cur i láthair tionscadail a chuimsiú i rith an tionscadail agus i ndiaidh chríochnú an tionscadail. Beidh ar an bPríomhthaighdeoir taifead iomlán taighde agus admhálacha deimhnithe caiteachais a choinneáil.

6.4 Riachtanais tháscacha tuairiscithe:

Cineál na Dámhachtana	Na riachtanais maidir le tuairiscí
Gach dámhachtain COALESCE	Tuairiscí ar Dhul Chun Cinn: An chéad tuairisc 6 mhí tar éis tosaithe & go leathbhliantúil ina dhiaidh sin (ag brath ar fhad na dámhachtana). Tuairisc dheiridh nuair a chríochnófar é.

Tabhair faoi deara: D'fhéadfadh riachtanais tuairiscithe bhreise táscach ar na riachtanais thuasluaite a bheith ag snáitheanna 1K agus 2B. Féach an bhileog eolais maidir le snáitheanna chun na mionsonraí ar fad a fháil.

6.5 Dámhachtain a iarchur

Ní ceadmhach dámhachtainí a iarchur, ach amháin i gcás sosanna gairme cáilithe (m.sh. saoire mháithreachais nó tuismitheora) nó i gcásanna eisceachtúla (m.sh. breoiteacht). Tá an cinneadh seo faoi rogha na Comhairle agus is ag an gComhairle atá an cinneadh deiridh. Sa chás go n-aontaítear an dámhachtain a chur ar fionraí, féadfaidh an Chomhairle iarratais ó dhámhachtaithe ar shintí ar an Téarma Maoiniúcháin a bhreithniú mura bhfuil costais bhreise i gceist leo.

6.6 Deireadh a Chur leis an Dámhachtain

Sa chás nach féidir le dámhachtaí a thionscadal a dhéanamh de réir na dTearmaí agus na gCoinníollacha seo ar chúis ar bith (cúiseanna sláinte san áireamh), ní foláir dó an Chomhairle agus an Oifig Taighde nó a comhionann san IAO/EDT Éireannach a chur ar an eolas chomh luath agus is féidir. Ní mór don dámhachtaí é seo a dhéanamh tráth nach déanaí ná coicís tar éis a leithéid de chás a bheith curtha ar a shúile dó. I gcásanna mar sin, tabharfaidh an Chomhairle aird ar ghnáthchoinbhinsiúin IAO/EDT Éireannach an dámhachtaí. I bhfianaise an bhoinn ar a mbronntar na dámhachtainí, áfach, coimeádann an Chomhairle an ceart aici féin an dámhachtain a tharraingt siar nó a chur ar fionraí.

Coimeádann an Chomhairle an ceart aici féin an dámhachtain a chur ar fionraí nó a fhoirceannadh agus/nó aisíocaíocht a éileamh ón IAO/EDT Éireannach, atá ina fhaighteoir den chiste dámhachtana, ar chuid de na híocaíochtaí nó na híocaíochtaí ar fad a rinneadh cheana féin don dámhachtaí, más amhlaidh i dtuairim na Comhairle go ndearnadh sárú ábharthach ar na Téarmaí agus Coinníollacha mar atá leagtha amach sa doiciméad seo.

6.7 Aitheantas don Chomhairle

An bealach is éifeachtaí atá ag gníomhaireacht mhaoiniúcháin luach na hinfheistíochta maoinithe ag an bpobal sa taighde a léiriú ná dámhachtaithe na Comhairle um Thaighde in Éirinn agus a gcuid éachtaí a chur ar taispeáint. Tá sé ríthábhachtach go n-aithnítear foinse an mhaoinithe i ngach gníomhaíocht scaipthe chun an tiomantas do ghníomhaíochtaí taighde a threisiú in Éirinn.

I ngach ceann de na cásanna seo a leanas, ní mór aitheantas a thabhairt don Chomhairle um Thaighde in Éirinn agus don Chomhpháirtí Maoinithe Straitéisigh, i gcás inarb infheidhme, trí litriú iomlán an ainm a úsáid, agus giorrúcháin a sheachaint:

- Foilseacháin Eolaíochta
- Na Meáin Shóisialta (@IrishResearch, #LoveIrishResearch)
- Ná Meáin Chlóite
- Na meáin dhigiteacha – Físeán/Podchraoladh/Raidió/Craoladh/Suíomhanna Gréasáin

I gcás urraíochta faoina dtáirgtear suíomh gréasáin nó earraí clóite, ní mór lógó na Chomhairle a chur san áireamh. Ní mór lógó na Comhairle, mar atá sna Treoirínte Brandála reatha, a úsáid i gceart.

Is gá do dhámhachtaithe an Chomhairle a chur ar an eolas chomh maith roimh na rudaí seo a leanas:

- a rannpháirtíocht in aon imeachtaí suntasacha,
- dámhachtain fiúntais shuntasach a bhronnadh orthu
- a rannpháirtíocht shuntasach in imeachtaí a gcuirtear spéis náisiúnta iontu
- tionchar atá bainteach leis an taighde maoinithe.

Is féidir é seo a dhéanamh trí ríomhphost a sheoladh chuig info@research.ie.

Ní mór do dhámhachtaithe teagmháil a dhéanamh leis an gComhairle (communications@research.ie) roimh dóibh páirt a ghlacadh in aon imeachtaí suntasacha freisin: mar shampla, má tá siad ag fáil dámhachtain fiúntais shuntasaigh nó má tá siad ag glacadh páirte in imeachtaí a bhfuil spéis nó tionchar náisiúnta ag gabháil leo nó más rud é go bhfuil tionchar ag an taighde maoinithe atá á dhéanamh acu.

Do shnáitheanna 1K agus 2B, sá chás go bhfuil snáithe á mhaoiniú go hiomlán ag comhpháirtí nó gníomhaireacht rialtais, ní mór go n-aithneodh an tionscadal an maoiniú sin.

6.8 Faomhadh Eitice

Tá an Chomhairle tiomanta d'ardchaighdeán a choimeád i dtaobh eitice sa taighde a mhaoiníonn sí. Ní mór go mbeadh treoirilínte soiléire eiticiúla agus nósanna imeachta dearbhaithe i bhfeidhm ag an Ósteagraíocht chun taighde faoina stiúir a bhainistiú. Ceanglaítear ar gach dámhachtaí dianmhachnamh a dhéanamh ar shaincheisteanna eiticiúla a d'fhéadfadh teacht aníos le linn a chuid taighde.

Má thagann saincheisteanna eiticiúla aníos ina gcuid taighde, beidh ar dhámhachtaithe ráiteas i scríbhinn a chur faoi bhráid na Comhairle le rá go ndearnadh machnamh críochnúil ar impleachtaí eiticiúla an togra thaighde. Ní mór don ráiteas seo léiriú níos mionsonraithe a thabhairt ar an réiteach atá ar intinn ag an dámhachtaí maidir leis an gceist eiticiúil atá tagtha aníos. Áit ar gá faomhadh a fháil ón gCoiste um Eitice san institiúid, nó ó chomhlacht chomhionann ina Ósteagraíocht, do thogra taighde dámhachtaí, caithfear fianaise i scríbhinn den fhaomhadh eiticiúil sin a chur faoi bhráid na Comhairle sula dtagann an dámhachtain i bhfeidhm.

Ba chóir do dhámhachtaithe cloí leis na cleachtais eiticiúla agus leis na bunphrionsabail eiticiúla aitheanta a bhfuil glacadh leo ina ndisciplín(i), agus leis na caighdeáin eiticiúla arna leagan síos sna Cóid Eitice éagsúla náisiúnta, eanála nó institiúideacha. Ní mór don Ósteagraíocht agus don Dámhachtaí a chinntiú go gcomhlíonann an taighde na riachtanais rialála náisiúnta agus idirnáisiúnta uile a rialaíonn úsáid ábhar nó próiseas íogair, mar shampla na nithe seo a leanas (agus ní liosta uileghabhálach é seo): iseatóip radaighníomhacha, radaíocht ianúcháin, ainmhithe saotharlainne nó ainmhithe eile, orgánaigh phataigineacha, orgánaigh ghéinmhodhnaithe, substaintí tocsaineacha agus guaiseacha, agus taighde ar dhaoine agus ar shuthanna daonna.

Má bhíonn teacht ar ábhar cartlainne atá i gcoimeád príobháideach, nó ar ábhar cartlainne ar a bhfuil teacht teoranta ag teastáil le haghaidh an tionscadail, beidh gá le fianaise scríofa ar chead cuí breathnú ar an ábhar sin a chur ar fáil don Chomhairle.

6.9 Ionracas Taighde

Ní mór don Ósteagraíocht a áirithiú go gcoimeádtar an leibhéal is airde d'iompar taighde. Ní mór don Ósteagraíocht a chinntiú go bhfuil córais i bhfeidhm chun mí-iompar taighde a bhainistiú (m.sh. bradaíl, falsú sonraí, roghnú míchuí sonraí). Ní mór na córais a phoibliú go soiléir, mar aon le nósanna imeachta comhaontaithe chun líomhaintí de mhí-iompar taighde a fhiosrú. Ní mór do na córais ailíniú leis na bunphrionsabail atá mar bhunús ag an ionracas agus dea-chleachtas taighde mar atá leagtha amach sa ráiteas beartais náisiúnta ar [Ionracas Taighde a chinntiú in Éirinn](#) agus sa [Chód Iompair Eorpach maidir leis an tSláinte Taighde](#).

6.10 Gn  Gn is/Inscne

Is g  do gach dámhachtaí breithni  c ramach a dhéanamh ar c  acu an bhfuil n  nach bhfuil gn  fhéideartha ghnéis a d'fhéadfadh teacht chun cinn i rith a thionscadail. T  tuilleadh eolais/treoir nte le f il in **Aguis n 5**. Nuair at  d mhachta  p irteach in eagr  pain il chomhdh la, l onraithe n  scaipthe a bhaineann le taighde at  maoinithe ag an gComhairle um Thaighde in Éirinn, ba ch ir an aird chu  a thabhairt ar chothroime ghnéis ar a leithéid de phain il. T  an [Strait is Inscne & Plean Gn omha ochta 2013-2020](#) le f il ar l ithre n gr as in na Comhairle.

6.11 Maoin Intleacht il/Aistriú Eolais

N  mha onn an Chomhairle go bhfuil cearta aici maidir le maoin intleacht il a eascraíonn  n dámhachtain. Taca onn an Chomhairle,  it ar cu , le tr cht l  aschuir taighde mar at  leagtha amach i [bPr tocal Náisiúnta um Maoin Intleacht il na héireann 2019](#). Ar an mbonn sin, do thionscadail at  maoinithe faoin sc im seo, beidh úinéireacht ag an IAO/EDT ar an maoin intleacht il thulrach.  il onn an Chomhairle go mbeadh maoin intleacht il ch lra gafa go soiléir sula gcuirtear t s leis an tionscadal agus go bhfuil s  soiléir c  aige a bhfuil teacht ar an maoin intleacht il ch lra sin agus go bhfuil dearbhuithe déanta ar an mbonn sin. Caithfear clo  leis an dea-chleachtas tr  leabhair n ta  agus taifid a choinneáil. Is féidir téarmaí fabhracha a phl  m  t  an Institiúid Ardoideachais den tuairim gur ar mhaithe le leas an St it   sin. N  m r don Ósteagraíocht, n  do na h steagra ochta , rialacha agus nósanna imeachta a bhun  chun aon mhaoin intleacht il a eascraíonn i rith na dámhachtana a chosaint agus a bhainistiú. Caithfidh na rialacha agus nósanna imeachta sin a bheith de r ir treoir nte náisiúnta.

I gc s taighde comhoibr och nuair at  n os m  n  Ósteagraíocht amháin i gceist, n  m r comhaont  taighde (lena n-áirítear tagairt do chearta maoine intleacht la agus r ndacht) a bheith curtha i bhfeidhm sular féidir t s a chur leis an Dámhachtain. N r ch ir do th arma  aon chomhaontas den chineál sin bheith ag teacht salach orthu sin at  leagtha amach sa doiciméad seo. N  m r c ip d'aon chomhaont  taighde a buna odh maidir leis na tionscadail bhronnta faoin sc im a chur ar f il don Chomhairle.

6.12 Polasaí Rochtana Oscailte

T  an beartas seo a leanas maidir le foilseacháin agus aschuir thaighde a chur ar f il i dTaisclanna Rochtana Oscailte bunaithe ag an gComhairle agus cuirfidh s  chun cinn  . (Glactar leis go mbeidh c sanna aitheanta ann nach mbeif  in ann an m id seo a leanas a dhéanamh; ina leithéid de ch sanna, ba ch ir don Phr iomhthaighdeoir teagmháil a dhéanamh lena Oifig Taighde n  a comhionann, p   it ar bainteach, chun comhairle a fh il):

- N  m r do gach Pr iomhthaighdeoir a bhfoilseacháin agus a n-aschuir thaighde eile, at  mar thoradh go hiomlán n  go p irteach ar thaighde maoinithe ag an gComhairle, a thaisceadh i dtaisclann Rochtana Oscailte agus ba cheart go mbeadh na foilseacháin sin infhaighte go poiblí, go mbeadh teacht orthu go hoscailte agus gur féidir iad a athúsáid chomh luath agus is féidir;
- Ba cheart gach alt irisleabhair agus gach foilseach n comhdh la a bhfuil piarmheasúnú déanta orthu a thaisceadh chomh luath agus is féidir: go h d alach, ag an am céanna a ghlacann irisleabhar/comhdh il leis agus n  nach déanaí n  d ta an fhoilseacháin fhoirme lta;
- Ba cheart aschuir eile thaighde amh il monagraif, leabhair, caibidl  leabhair, tr chtais taighde agus tuairiscí a thaisceadh nuair is féidir;
- Ba cheart go mbeadh an taisclann ina taisclann institi ideach  iti il más féidir agus ba ch ir na cearta cu  a bhronnadh uirthi macasamhl  chuig taisclanna eile. Is ionann taisclanna cu  idir  iti il agus eile,  fach agus iadsan a chuireann rochtain phoiblí saor in aisce ar f il agus a dhéanann foráil do chaomhnú fadt armach cinn  taighde foilsithe.

Ba chóir do thaisclanna na meiteashonraí a scaoileadh láithreach i ndiaidh an taiscthe. Ba cheart Rochtain Oscailte a chur ar fáil don pháipéar téacs iomlán i ndiaidh taiscthe nó chomh luath agus a bheidh srianta rochtana, faoi mar a éilíonn foilsitheoirí áirithe, as feidhm.

Ba cheart do thaighdeoirí téarmaí taise a chomhaontú le foilsitheoirí. Ba cheart soiléire a éileamh faoi bheartas cóipchirt, ceadúnaithe agus lánchoisc agus caithfear beartais atá comhaontaithe le foilsitheoirí a chomhlíonadh. Féadfar srianta teachta ar ailt téacs iomlána a fheidhmiú de réir mar a éileoidh foilsitheoirí áirithe; é sin ráite, de ghnáth níor chóir do na srianta sin dul thar 6 mhí tar éis a bhfoilsíú i gcás foilseacháin eolaíochta, teicniúla agus eolaíochta sláinte agus 12 mhí i gcás aschuir thaighde sna healaíona, sna daonnachtaí agus sna heolaíochtaí sóisialta. É sin ráite, aithníonn an Chomhairle nach rogha indéanta é seo i ngach cás, agus i gcásanna den chineál seo, féadfar lánchos suas le 24 mhí a cheadú sna healaíona, sna daonnachtaí agus sna heolaíochtaí sóisialta, ach beidh sé seo faoi réir athbhreithniú leanúnach.

Tá tuilleadh eolais faoi [Bheartas Rochtana Oscailte](#) na Comhairle le fáil ar shuíomh gréasáin na Comhairle.

Cibé uair ar gá sonraí a bhailiú le tacaíocht dámhachtana a bhronn an Chomhairle agus/nó a comhpháirtithe, ní mór do na hiarratasóirí na modhanna ina gcuirfear na sonraí sin ar fáil mar leas poiblí a shonrú le haghaidh úsáid taighdeoirí eile, cartlanna sonraí náisiúnta, taisclanna institiúideacha nó cainéil chuí eile.

Tá sé de cheart ag dámhachtaithe na Comhairle um Thaighde in Éirinn an taisclann ar mhaith leo a bhfoilseacháin a thaisceadh inti a roghnú. É sin ráite, molann an Chomhairle go n-úsáidfí taisclanna sainiúil don ábhar d'fhoilseacháin, áit a bhfuil a leithéid de thaisclanna ann. De rogha air sin, is féidir le dámhachtaí taisclann ilchuspóireach ar nós [Zenodo](#) a úsáid.

D'fhoilseacháin sa réimse Eolaíochtaí Beatha, is í an taisclann a mholtar ná [Europe PubMed Central](#), agus d'fhoilseacháin sna hEolaíochtaí Fisiciúla agus Innealtóireachta, moltar [arXiv](#) a úsáid. I gcás foilseacháin ó na hEolaíochtaí Sóisialta agus na Daonnachtaí, moltar [Cartlann Sonraí Eolaíochta Sóisialta na hÉireann \(ISSDA\)](#) agus [Taisclann Dhigiteach na hÉireann \(DRI\)](#) a úsáid, faoi seach.

Is í an taisclann a mholtar do mhonagraif, do chaibidil leabhair agus d'fhoilseacháin téacsanna fada eile ná Leabharlann [OAPEN](#).

6.13 Dámhachtainí Breise

Níl sé i gceist dámhachtain COALESCE a chur in áit nó a chur le cistiú atá le fáil faoi ghníomhaíochtaí taighde cláir (lena n-áirítear i dtíortha comhpháirtíochta do Shnáithe 2B). Féadfar COALESCE a shealbhu i gcomhar le sparánachtaí taistil, deontais trealaimh nó dámhachtainí eile atá maoinithe go seachtrach, ar an gcoinníoll:

- go luafaidh an dámhachtaí mar chuid dá iarratas (fiú mura n-éilítear é seo) go bhfuil dámhachtain COALESCE aige, dá mba rud é go bhfuil an dámhachtaí ag déanamh iarratais ar mhaoiniú eile ó fhoinsí eile, agus go gcuirfear é seo in iúl don Chomhairle sula gcuirtear isteach an t-iarratas.
- nach bhfuil luach maoiniúcháin eile níos mó ná €100,000 in aon bhliain ar leith i rith thréimhse na dámhachtana. Tuigeann an Chomhairle, áfach, go bhfuil seans ann go mbronnfaí dámhachtainí ó am go ham, ar fiú níos mó ná an teorainn seo iad, ar dhámhachtaí go neamhspleách le linn théarma na dámhachtana, le haitheantas a thabhairt d'fhíorfhiúntas an dámhachtaí sin. Ina leithéid de chásanna, moltar do dhámhachtaithe go bhfuil cead acu, i gcásanna eisceachtúla, agus ar bhonn cás ar chás amháin, a leithéid de mhórdámhachtainí pearsanta a bheith acu in éineacht leis an maoiniú atá curtha ar fáil ag an gComhairle. Caithfear cead na Comhairle a fháil roimh ré sula nglactar lena leithéid de dhámhachtainí breise.

- ní mór do dhámhachtaithe a bhfuil foinsí maoinithe eile acu (seachas iad siúd a íoctar trí fhostaíocht) ar nós deontais taistil, srl., na hoifigí cuí ina IAO/EDT Éireannach agus an Chomhairle a chur ar an eolas i scríbhinn faoi mhéid agus faoi fhoinsí an mhaoinithe. Caithfear an t-eolas seo a bhreacadh síos sna tuairiscí ar an dul chun cinn is riachtanach freisin. Baineann sé seo le maoiniú taighde a fhaightear roimh, nó i rith thréimhse na Comhaltachta.
- go n-aontaíonn an maoinitheoir/na maoinitheoirí eile gur ceadmhach an dámhachtain COALESCE ón gComhairle a shealbhú ag an am céanna lena ndámhachtain féin. Ní bheidh baint ná páirt ag an gComhairle sna cinntí a dhéanann eagraíochtaí maoiniúcháin eile/údaráis áitiúla ina leith sin.

Is é an dámhachtaí féin, agus ní an Chomhairle ná an IAO/EDT Éireannach, a bheidh freagrach as ceisteanna ó thaobh cánach de a eascraíonn de dhroim sparánachtaí nó dámhachtainí dá leithéid.

6.14 Freagrachtaí na hÓsteagraíochta (IAOnna/EDTanna)

Ní mór don Ósteagraíocht na ceadanna riachtanacha agus reachtúla go léir a fháil agus cloí leo faoi mar atá leagtha síos ag na húdaráis áitiúla agus náisiúnta maidir le cosaint an chomhshaoil, truailliú a bhac agus cosaint níos leithne ar shláinte agus ar shábháilteacht na sochaí a áirithiú.

Beidh ar iarratais a bheith formhuinithe tríd an tairseach iarratais SmartSimple ar líne ag an Ósteagraíocht roimh spriocdháta formhuinithe na gearme.

Tá an IAO/EDT freagrach as na háiseanna agus rochtain ar an trealamh atá ag teastáil ón dámhachtaí le linn dó a thaighde a dhéanamh a chur ar fáil, ag cinntiú go ndéantar cothabháil cheart ar an trealamh agus na hábhair ar fad a chuirtear ar fáil leis an dámhachtain.

Beidh aon ábhar nó trealamh a cheannaítear le cistí dámhachtana (bogearraí agus crua-earraí san áireamh), ar féidir leis an sealbhóir dámhachtana iad a úsáid le linn a dhámhachtana, faoi úinéireacht óstinstiúid shealbhóir na dámhachtana. Féadfaidh sealbhóirí dámhachtana úinéireacht na n-ábhar nó an trealaímh, bogearraí agus crua-earraí san áireamh, a ghlacadh ach cáin Sochair Comhchineáil (BIK) a íoc. Tá sé de fhreagracht ar an sealbhóir dámhachtana agus ar an óstinstiúid íocaíocht cáin BIK a eagrú, de réir mar is cuí.

6.15 Dínit i mBun Taighde

Tacaíonn an Chomhairle le córas taighde ina gcuirtear ar a gcumas do thaighdeoirí lán a n-acmhainneachta a bhaint amach ag gach céim dá ngairm. Tá scoláirí agus a gcuid maoirseoirí l dteideal a gcuid taighde a chur i gcrích gan aon chineál ciaptha, íospartha ná bulaíochta. Tá an fhreagracht ar instiúidí ardoideachais timpeallacht chuí oibre a áirithiú agus déileáil go tapa le gearán nó fadhb ar bith, i gcomhréir leis na gnáthaimh chasaoide atá comhaontaithe. Tá ráiteas iomlán na Comhairle ar dhínit i mbun taighde le fáil [anseo](#).

Tá foireann go léir na Comhairle i dteideal go gcaithfí leo go múinte measúil i gcónaí agus, dá réir sin, spreagtar iad chun tuairisc a thabhairt don lucht bainistíochta ar chás sáraithe ar bith. I gcásanna ina dtéann iompar maslach nó iompar míchuí i bhfeidhm ar bhaill foirne, coimeádann an Chomhairle aici féin an ceart chun tuairisc a thabhairt ar an iompar sin do na daoine cuí san instiúid ardoideachais só san eagraíocht eile lena mbaineann an duine.

6.16 Coinníollacha Ginearálta Dámhachtana

Beidh na Téarmaí agus na Coinníollacha seo faoi rialú dhlí na hÉireann agus forléireofar dá réir sin iad, agus géillfidh gach páirtí do dhlínse Chúirteanna na hÉireann go sainráite agus go neamh-inchúlghairthe.

Agus beartais Rialtas na hÉireann maidir le forbairt Sochaí Faisnéise á leanúint, caithfear le cumarsáid leictreonach atá fíordheimhnithe go cuí ar aon dul dlíthiúil le seoladh páipéir. Ní mór don Chomhairle agus don Institiúid Ardoideachais/Eagraíocht Déanta Taighde dea-chleachtas a chomhlíonadh maidir le cosaint, bainistiú agus slándáil sonraí. Ní bheidh an Chomhairle faoi aon dliteanas dlíthiúil de dheasca cur isteach arna dhéanamh ag tríú páirtí.

Tá sé mar choinníoll, má ghactar le dámhachtain, go dtugann dámhachtaithe cead don Chomhairle sonraí a roinnt faoin iarratas le ranna rialtais agus gníomhaireachtaí maoinithe náisiúnta eile chun críocha staitisticiúla agus ceapadh beartais.

Coimeádann an Chomhairle an ceart Téarmaí agus Coinníollacha na dámhachtana a athleasú am ar bith is mian léi. Cuirtear aon athleasú den chineál sin in iúl do IAOnna/EDTanna rannpháirteacha agus foilseofar iad ar shuíomh gréasáin na Comhairle freisin.

Aguisín 1

An Creat um Dhúshlán Náisiúnta: Torthaí Straitéiseacha Náisiúnta na hÉireann

Déanann an Rialtas cur síos ar an [gCreat Náisiúnta Pleanála \(CNP\)](#) mar a ‘phlean ardstraitéise chun fás agus forbairt ár dtíre a mhúnlú anonn go dtí 2040. Creat atá ann mar threoir don infheistíocht phoiblí agus phríobháideach, le deiseanna a chruthú agus a chothú dár ndaoine, agus lenár gcomhshaol a fheabhsú – ónár gcuid sráidbhailte go dtí ár gcathracha, agus gach a bhfuil thart orthu agus eatarthu.’¹

“Is ionann an CNP agus Creat fadtéarmach a leagan amach conas ar féidir le hÉireann bogadh ar aghaidh ón bpatrún reatha forbartha ‘gnó mar is gnách’.”²

Tá Éire 2040 bunaithe ar ‘sraith spriocanna coiteanna do gach pobal ar fud na tíre. Cuirtear na spriocanna sin in iúl sa Chreat mar Thorthaí Straitéiseacha Náisiúnta (TSNanna)’.³ Glacann ciste taighde COALESCE an tsraith de Thorthaí Straitéiseacha Náisiúnta mar bhonn le cur chuige náisiúnta dúshlán-bhunaithe.

Is iad seo a leanas na TSNanna:

1. Fás Dlúth
2. Inrochtaineacht
3. Eacnamaíochtaí Tuaithe agus Pobail Neartaithe
4. Soghluaiseacht Inbhuanaithe
5. Geilleagar Láidir
6. Nascacht Idirnáisiúnta Ardchaighdeán
7. Áis agus Oidhreacht Fheabhsaithe
8. Aistriú chuig Sochaí Ísealcharbóin atá Seasmhach ó Thaobh na hAeráide de
9. Bainistíocht Inbhuanaithe ar Uisce, Dramhaíl agus Acmhainní Comhshaoil eile
10. Rochtain ar Chúram Leanaí, Oideachas agus Seirbhísí Sláinte Ardchaighdeán

Ar chúl an leathanaigh tugtar ráiteas comhthéacsúil, ón gCreat Pleanála Náisiúnta, faoi gach ceann de na TSNanna. Ba cheart d'iaratasóirí breathnú ar *Éire2040* agus ar an bPlean Forbartha Náisiúnta chun tuilleadh eolais a fháil ar gach ceann de na TSNanna.

¹ ‘Todhchaí na hÉireann á Tógáil’ (2018), 5.

² ‘Éire 2040’, 21.

³ ‘Éire 2040’, 13.

Torthaí Straitéiseacha Náisiúnta 1-6

Fás Dlúth

Má dhéantar bainistíocht chúramach ar fhás inbhuanaithe cathracha, bailte agus sráidbhailte dlútha cuirfear luach leo agus cruthófar áiteanna níos mealltaí inár féidir le daoine maireachtáil agus a bheith ag obair. Tá go leor áiteanna forbartha féideartha inár lonnaíochtaí uirbeacha, ceantair lárnacha atá faoi úinéireacht phoiblí go minic, atá oiriúnach agus a bhféadfaí iad a athúsáid chun tithíocht, poist, taitneamhachtaí agus seirbhísí a chur ar fáil, ach a mbeadh cur chuige cuichóirithe comhordaithe ag teastáil chun iad a fhorbairt, mar aon le hinfheistíocht i mbonneagar cumasaithe agus taitneamhachtaí tacúla, le go mbainfidís barr a gcumais amach. Is príomhthosaíocht í na ceantair straitéiseacha seo a chur i ngníomh agus dlús agus comhdhlúthú éifeachtúil a bhaint amach, seachas tuilleadh forbartha sraoilleála uirbigh a chothú.

Inrochtaineacht Réigiúnach Fheabhsaithe

Tosaíocht eile ná inrochtaineacht idir phríomhionaid dhaonra uirbeacha agus a réigiúin a fheabhsú. Ciallaíonn sé seo cinntiú go mbíonn inrochtaineacht mhaith ag gach réigiún agus ceantar uirbeach ar Bhaile Átha Cliath, agus ar a chéile freisin. Ní gá do gach bealach a aghaidh a chasadh i dtreo an oirthir, mar sin tá inrochtaineacht agus nascacht idir áiteanna ar nós Gaillimh agus Luimneach, chun sampla amháin a thabhairt, agus trí Chonair Eacnamaíoch an Atlantaigh chomh maith le rochtain ar an Iar-Thuaisceart rithabhachtach freisin.

Eacnamaíochtaí Tuaithe agus Pobail Neartaithe

Tá ról mór ag ceantair tuaithe i sainiú ár n-aitheantas, i dtiomáint ár ngeilleagar agus ár dtimpeallacht ardchaighdeán agus ní mór dóibh a bheith ina gcuid lárnach don phlean forbartha straitéiseach go dtí 2040. Chomh maith leis an bpoitéinseal atá acu ó thaobh acmhainní nádúrtha agus na hearnála bia atá ina gcolúin thraidisiúnta den gheilleagar tuaithe, tá nascacht feabhsaithe, leathanbhanda agus forbairt eacnamaíoch na tuaithe ag teacht chun cinn a chuireann ar fáil poitéinseal chun a chinntiú go gcaomhnaítear agus go ndéantar níos láidre ár gceantair tuaithe mar phobal maireachtála agus oibre.

Nascacht Idirnáisiúnta Ardchaighdeán

Tá sé seo rithabhachtach dár n-iomaíochas idirnáisiúnta go ginearálta agus chun aghaidh a thabhairt ar dheiseanna agus ar dhúshláin ó Brexit go hinfheistíocht inár gcalafoirt agus inár n-aerfoirt i gcomhréir le tosaíochtaí earnála a shainítear cheana féin tríd an bPolasaí Náisiúnta Calafort agus an Polasaí Náisiúnta Eitlíochta agus tionscadal aitheantais eile ar nós an dara rúdbhealach ag Aerfort Bhaile Átha Cliath agus Athfhorbairt Chalafort Chorcaí - Rinn an Scidigh.

Soghluaiseacht Inbhuanaithe

I gcomhréir le plean mhaolaithe na hÉireann maidir leis an Athrú Aeráide, ní mór dúinn ár gcórais luaineachta a leictriú diaidh ar ndiaidh ag aistriú ó chórais thiomána truaillitheacha ar mó a lorg carbóin go teicneolaíochtaí nua ar nós fheithiclí leictreacha agus tabhairt isteach córas greama leictreach agus hibride do fhliteanna iompair phoiblí, sa chaoi go mbeidh timpeallacht níos glaine, níos ciúine inár gcathracha agus bailte roimh 2040 saor ó chórais iompair tiomanta ag innill dhóchaina.

Geilleagar Láidir, arna thacú ag Fiontar, Nuálaíochta agus Scileanna

Braithfidh sé seo ar áiteanna a chruthú ina shaothraítear fiontar agus nuálaíocht agus ar infheistíocht agus tallann a mhealladh. Féadfar é a bhaint amach trí thiománaithe eacnamaíoch réigiúnacha a thógáil agus trí thacaíocht a thabhairt do dheiseanna chun an geilleagar tuaithe a éagsúlú agus a láidriú, agus chun poitéinseal na n-áiteanna seo a fhuascailt. Chun an toradh seo a bhaint amach beidh gá le comhordú fáis agus áiteanna a chruthú tríd infheistíocht a dhéanamh in infreastructúr den chéad scoth, lena n-áirítear nascacht dhigiteach, agus i scileanna agus tallann chun tacaíocht a thabhairt d'iomaíochas eacnamaíoch agus fás fiontraíochta.

Torthaí Straitéiseacha Náisiúnta 7-10

Taitneamhachtaí agus Oidhreacht Feabhsaithe

Cinnteoídh sé seo go bhfuil ár gcathracha, ár mbailte agus ár sráidbhailte mealltach agus go bhfuil an caighdeán saoil atá ar fáil iontu go maith. Beidh infheistíocht i riocht phoiblí dea-dheartha ag teastáil, infheistíocht a chuimsíonn spásanna poiblí, páirceanna agus sráideanna, chomh maith le hinfreastruchtúr fóillíochta. Cuimsíonn sé freisin taitneamhachtaí i gceantair tuaithe, ar nós páirceanna náisiúnta agus foraoise, turasóireacht gníomh-bhunaithe agus cosáin ar nós na glasbhealaí, na gormbhealaí agus na móinbhealaí. Tá sé seo nasctha agus is gá dó comhtháthú lenár n-oidhreacht thógtha, chultúrtha agus nádúrtha, a bhfuil luach ann féin aige maidir le sainiú charachtar cheantar uirbeach agus tuaithe agus cur lena mealltach agus lena sainiúlacht.

Bainistíocht Inbhuanaithe ar Uisce, Dramhaíl agus Acmhainní Comhshaoil eile

Tá acmhainní nádúrtha agus comhshaoil fairsing ag Éirinn ar nós na hacmhainní uisce atá rithábachtach dár bhfolláine timpeallachta agus eacnamaíoch sa todhchaí. Beidh tábhacht níos mó ná riamh ag caomhnú agus feabhsú cháilíocht na n-acmhainní seo i ndomhan níos dlúth ó thaobh daonra de agus níos iomaíoch, agus beidh tábhacht freisin lenár gcumas leas a bhaint as táirgí a ceapadh roimhe seo a bheith mar dhramhaíl, chun leasanna sa gheilleagar ciorclach a chruthú.

Aistriú chuig Sochaí Ísealcharbóin atá Seasmhach ó Thaobh na hAeráide de

Leagtar síos sa Seasamh Náisiúnta Polasaí maidir leis an Aeráid an cuspóir náisiúnta chun an t-athrú a dhéanamh go dtí geilleagar iomaíoch, ísealcharbóin, atá láidir ó thaobh na haeráide de agus inbhuanaitheach ó thaobh an chomhshaoil de roimh 2050. Treoróidh an cuspóir seo roghanna infheistíochta sa deich nó fiche bliain atá romhainn i gcomhréir leis an bPlean Maolaithe Náisiúnta agus an gCreat Oiriúnaithe Náisiúnta. Beidh gá le córais fuinnimh agus le heangaí tarchurtha nua chun córas giniúna fuinnimh a bhaint amach a bheidh níos scaipthe agus dírithe níos mó ar athnuaiteáin; bainfidh an córas sin leas as na féidearthachtaí suntasacha cois cladaigh agus san fharraige amuigh a bhaineann le foinsí fuinnimh amhail an ghaoth, na tonnra agus an ghrian, agus nascaidh sé na foinsí is saibhre den fhuinneamh sin leis na foinsí is mó a éilíonn fuinneamh.

Rochtain ar Chúram Leanaí, Oideachas agus seirbhísí Sláinte Ardchaighdeán

Is gné shainiúil d'áiteanna mealltach, rathúla agus iomaíocha rochtain mhaith ar réimse leathan seirbhísí oideachais agus sláinte, i gcomhréir le scála réigiúin, chathair, bhaile, chomharsanacht nó pobal. Cuirfidh fás dlúth, cliste i gceantair uirbeacha agus fás pobail láidre agus buansheasmhacha tuaithe ar ár gcumas réimse seirbhísí inrochtana agus éifeachtúla a chur ar fáil.

Aguisín 2

Snáithe 1K: Dámhachtain 2020 um Chathracha a Athshamlú le haghaidh Bithghilleagar Ciorclach

Tá an snáithe seo á mhaoiniú ag an Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara (RTBM)

**An Roinn Talmhaíochta,
Bia agus Mara**
Department of Agriculture,
Food and the Marine

IRISH RESEARCH COUNCIL
An Chomhairle um Thaighde in Éirinn

Réamhrá

- Tá Rannóg Taighde agus CODEX na Ranna Talmhaíochta, Bia agus Mara (RTBM) freagrach as an gclár straitéiseach a shocrú agus clár taighde agus nuálaíochta a bhainistiú a thugann aghaidh ar riachtanais earnáil gnó agraibhia agus bithbhunaithe na hÉireann.
- Tá an Rannóg seo mar chuid den rúnaíocht leis an ngrúpa forfheidhmithe náisiúnta i leith an bithghilleagair (a dhéanann an Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara agus an Roinn Cumarsáide, Gníomhaithe ar son na hAeráide agus Comhshaoil comhchathaoirleacht air) atá ag cur i bhfeidhm an [Ráitis Beartais Náisiúnta ar an mBitheacnamaíocht \(arna fhoilsiú i Márta 2018\)](#). Leis an ráiteas beartais seo, aithníonn an Rialtas go bhfuil an bithghilleagar rithábachtach do dhícharbónú, don inbhuanaitheacht agus do chiorclaíocht agus go spreagann sé iomaíochas agus forbairt agus fostaíocht tuaithe, réigiúnach agus uirbeach.
- Anuas air sin, leagadh amach i gClár an Rialtais le déanaí gur cheart go dtabharfadh taighde in earnáil an ghnó agraibhia tosaíocht do réimsí infheistíochta, amhail an bithghilleagar, chun deiseanna nua a fhorbairt don earnáil ar bhealach inbhuanaithe agus ciorclach.

Na Riachtanais le haghaidh Ciste Taighde COALESCE 2020:

Tá sé d'aidhm ag an deis taighde seo acmhainn taighde ardchaighdeán a chothú agus a fhás in Éirinn mar fhreagairt ar phríomhchuspóirí beartais straitéisigh (gilleagar agus sochaí inbhuanaithe; dícharbónú; poist agus iomaíochas agus rathúnas réigiúnach) a leagtar amach sa Ráiteas Beartais Náisiúnta ar an mBitheacnamaíocht.

Spreagann an deis taighde go háirithe cuir chuige idirdhisciplíneacha maidir le cruthú eolais, a mbeidh fianaise agus foghlaim dhian údarásach mar thoradh orthu, ionas go n-imreofar tionchar ar leibhéal na sochaí agus ar phríomhpháirtithe leasmhara. Is é aidhm an Chláir ná moltaí a mhealladh ó thaighdeoirí sinsearacha, a bhfuil dea-theist taighde orthu.

Is iad na haidhmeanna atá ag an gClár, agus é ag tacú leis an deis taighde seo, ná:

- Deiseanna a sholáthar le haghaidh tionscnaimh chomhoibrithe nua idir páirtithe leasmhara in Éirinn bunaithe ar thaighde den scoth atá ailínithe le **ceann amháin nó níos mó de na ceithre thosaíocht beartais sa Ráiteas Beartais Náisiúnta ar an mBitheacnamaíocht** agus i gcomhthéacs an **ábhair taighde “Cathracha a Athshamlú” le haghaidh córas athghiniúnach agus bithbhunaithe bia bunaithe ar phrionsabail an bithghilleagair ciorclaigh**.

- Tionchar ar bheartas a ghiniúint, go háirithe laistigh den phobal ábhartha beartais agus cur chuige dúshlán-bhunaithe i leith an taighde a spreagadh, agus chuige sin, acmhainneacht náisiúnta chomhoibríoch maidir leis sin a fhorbairt ionas go mbeadh torthaí sa réimse coincheapa “Cathracha a Athshamlú”.
  - Ní mór go gcuirfeadh iarratasóirí ar an snáithe seo san áireamh conas a bhunófar cur chuige straitéiseach i leith scaipeadh agus tionchar beartais ón tús, lena n-áirítear príomhpháirtithe leasmhara agus cainéil chumarsáide a shainaithint, i gcomhréir le cuspóir na Roinne Gnóthaí Eachtracha agus Trádála chun an glacadh taighde a mhéadú i mbeartais.
- Forbairt acmhainneachta comhoibríche taighde a éascú idir thaighdeoirí Éireannacha, agus an acmhainneacht sin a úsáid le rath a bhaint amach i bhFís Eorpach (FP9).
- Tugtar tagairtí sonracha beartais mar threoir d'iarratasóirí:
  - [A 10-point Action Plan to create a circular bioeconomy devoted to sustainable wellbeing - Institiúid Foraoise na hEorpa – Tionscnamh um Bithgheilleagar Ciorclach - Físghrafaic](#)
  - [Tionscnamh Bia Ellen McArthur](#)
  - [Ráiteas Beartais Náisiúnta ar an mBitheacnamaíocht 2018](#)
  - [Straitéis Bhithgheilleagair an Aontais Eorpaigh 2018](#)
  - [Food 2030](#), atá ina fhreagairt beartais taighde agus nuálaíochta de chuid an Aontais Eorpaigh ar na forbairtí idirnáisiúnta beartais, na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe agus na tiomantais COP21 san áireamh, agus tá sé bunaithe ar phríomhthosaíochtaí Slándála Bia agus Cothaithe maidir leis an aeráid, cothú, ciorclaíocht agus nuálaíocht

Is gá go léireodh na tograí a dhéanfaí mar fhreagairt ar an ábhar seo feasacht ar an taighde, na beartais agus deiseanna maoiniúcháin AE atá ann cheana sa réimse agus go míneoidís conas mar a chuirfidh an togra leis an taighde atá foilsithe cheana agus le haon taighde ábhartha eile náisiúnta agus idirnáisiúnta.

Cur Síos ar an Snáithe:

Ba cheart go mbreathnóidh tograí taighde ar na naisc agus na sineirgí idir ceantair tuaithe agus uirbeacha maidir le córas athghiniúnach agus bithbhunaithe bia i gcomhthéacs “Cathair Athshamlaithe”. Tá ceantair agus táirgeoirí tuaithe in ann teagmháil a dhéanamh le ceantair uirbeacha chun córas athghiniúnach agus bithbhunaithe bia a fhorbairt chun riachtanais mhargaigh a shásamh don bhia sláintiúil agus cothaitheach atá neamhdhíobhálach don aeráid agus don chomhshaol araon. Ina theannta sin, tá sé d'aidhm ag córas athghiniúnach acmhainní fotháirgí i gcathracha a úsáid agus a luacháil agus a thabhairt isteach sa bhithgheilleagar chun bithdhramhaíl, dramhaíl agus caillteanas bia san áireamh, a laghdú. Bheadh sé d'aidhm ag togra rathúil scrúdú a dhéanamh ar chathair Éireannach mar thástáil agus spreagthóir le haghaidh táirgeadh inbhuanaithe bia agus, sa chaoi sin, aghaidh a thabhairt ar an gclorclaíocht agus an bithgheilleagar. Tá sé beartaithe go dtagann Baile Átha Cliath, Corcaigh, Gaillimh, Luimneach agus Port Láirge faoin raon na feidhme seo, mar a aithnítear iad ag an [POS chun críocha Daonáirimh](#).

Táthar ag súil go mbeidh tuarascáil agus cur i láthair le haghaidh príomhpháirtithe leasmhara ón rialtas, ón tsochaí agus ón tionscal ar na haschuir mheasta ón dámhachtain.

Riachtanais Iarratais

Roimh an sprioc-am d'iarratasóirí, cuirfidh an té seo thíos iarratais incháilithe isteach:

Príomhthaighdeoir a bhfuil conradh atá sách fada aige le [IAO nó EDT incháilithe](#) chun an taighde beartaithe a dhéanamh ó dháta tosaigh an tionscadail go dtí an dáta deiridh.

Ní mór d'iarratasóirí a bheith in ann léiriú conas mar a fhorbróidh an taighde beartaithe an phunann scileanna taighde agus saineolais atá acu cheana agus conas mar a rachaidh sé i gcion ar a múinteoireacht nó a gcleachtais.

Thairis sin, ní mór d'iarratasóirí a léiriú cé chomh luachmhar is atá a dtogra do na pobail beartais agus/nó seirbhísí. Ba cheart go mbeadh togra in ann cur leis an mbeartas trí chur chuige ilghníomhaí a léiríonn an chaoi inar féidir le cathracha in Éirinn dea-thionchar a imirt ar chórais táirgthe bia na hÉireann agus ar cheantair tuaithe trí fhorbairt an bhithgheilleagair agus ciorclaíocht.

Féach ar Rannán 4.3 chun sonraí a fháil faoi chostais incháilithe.

Beifear ag súil leis go rachadh an sealbhóir dámhachtana a n-éireoidh leis i gcomhairle leis an gClár:

- Ainmneoidh RTBM duine teagmhála sonraithe (Patrick Barrett, RTBM)
- Ba cheart cuireadh a thabhairt d'ionadaí ó RTBM chun páirt a ghlacadh in aon ghrúpa stiúrtha nó struchtúr comhairleach, nó ainmnitheach a sholáthar dó, i gcás go dtionólfai a leithéid chun tacú leis an tionscadal taighde.
- Is gá dul i gcomhairle le RTBM maidir le seoladh agus scaipeadh na dtorthaí.
- Is gá do dhámhachtaithe na riachtanais maidir le nótaí buíochais a chomhlíonadh mar atá leagtha amach ag an [gComhairle um Thaighde in Éirinn](#) agus RTBM.
- Ní mór do dhámhachtaithe cloí leis na riachtanais maidir le tuairisciú mar atá leagtha amach i rannán 6.4 de Théarmaí agus Coinníollacha COALESCE. Is iad na faighteoirí deontais atá ag stiúradh an taighde a ullmhóidh na tuairiscí (de réir mar atá iarrtha ag an gComhairle um Thaighde in Éirinn), i bhformáid atá comhaontaithe roimh ré le RTBM, agus cuimseoidh na tuairiscí tagairt do na ranníocaíochtaí uile a fuarthas sa tréimhse faoi athbhreithniú i ndáil leis an gclár comhpháirtíochta straitéisí, lena dheimhniú nach raibh aon dúbláil ann maidir le maoiniú.

Is gá don tionscadal maoinithe tosú i Ráithe 3 2021 agus go dtabharfaí chun críche é laistigh de 18 mhí.

Chuirge sin:

Lorgáítear iarratais ar:	
Achar ama	18 mhí ó thús an tionscadail
Teorainn mhaoinithe de réir tionscadail	Uasmhéid €120,000 (lena n-áirítear forchostais ag 25%)

AGUISÍN 3

Snáithe 2B: Gradaim 'Domhan Níos Fearr' 2020 na Roinne Gnóthaí Eachtracha

An Roinn Gnóthaí Eachtracha a dhéanann an snáithe a mhaoiniú.

An Roinn Gnóthaí
Eachtracha agus Trádála
Department of
Foreign Affairs and Trade

Réamhrá

- Is é Rannán Comhoibrithe Forbartha agus na hAfraice (RCFA) den Roinn Gnóthaí Eachtracha (RGE) atá freagrach as clár forbartha idirnáisiúnta Rialtas na hÉireann a bhainistiú. Is bunchloch den bheartas eachtrach foriomlán, le breis is 50 bliain anuas, comhoibriú forbartha agus cúnamh daonnúlach na hÉireann.
- Sa doiciméad [Éire Dhomhanda: Lorg Domhanda Éireann go 2025](#), leagtar síos plan chun scóip agus tionchar domhanda na hÉireann a mhéadú faoi dhó faoin mbliain 2025. Sonraítear ann uailmhian na hÉireann leanúint dá ról ceannaireachta maidir le domhan a bhfuil comhionannas, síocháin agus inbhuanaitheacht mhéadaithe ag baint leis a chruthú.
- Seoladh [Domhan Níos Fearr, Beartas Forbartha Idirnáisiúnta na hÉireann](#) in 2019 agus an sprioc fhoriomlán aige na daonraí is faide siar a shroicheadh i dtús báire. Is léiriú é foilsíú an bheartais ar chomhlíonadh tiomantais lárnaigh i gclár Éireann Domhanda an Rialtais, a seoladh i Meitheamh 2018 agus é d'uailmhian aige, scóip agus tionchar lorg domhanda na hÉireann a mhéadú faoi dhó faoin mbliain 2025.

Na Riachtanais le haghaidh Ciste Taighde COALESCE 2020:

Tá an Clár ag féachaint leis an acmhainn maidir le taighde forbartha ardcháilíochta a chothú agus a fhás in Éirinn agus i dtíortha compháirtíochta incháilithe¹ chun freagairt do phríomhdhúshlán shochaíocha atá nasctha le ceann amháin de na ceithre thosaíocht beartais atá sonraithe in [Domhan Níos Fearr, Beartas Forbartha Idirnáisiúnta na hÉireann](#). Dearadh é chun cuir chuige idirdhisciplíneacha a spreagadh maidir le cruthú eolais, a mbeidh fianaise agus foghlaim dhian údarásach mar thoradh orthu, ionas go n-imreofar tionchar i dtíortha comhpháirtíochta ar bhonn na sochaí, mar chuid de *Domhan Níos Fearr* a chur i bhfeidhm.

Is é aidhm an Chláir ná moltaí a mhealladh ó thaighdeoirí sinsearacha, a bhfuil dea-theist taighde orthu san fhorbairt in institiúidí taighde Éireannacha seanbhunaithe, príomhchuibhreannais, a gcaithfidh ar a laghad institiúid taighde amháin i dtír chomhpháirtíochta incháilithe a bheith mar chuid díobh, agus í ag obair i gcomhar le hinstitiúid Éireannach amháin ar a laghad. Ní mór go léireofaí i dtograí conas a thógfaidh siad acmhainneacht taighde i dtíortha comhpháirtíochta an deiscirt; cumas comhchoiteann an chuibhreannais dul i ngleic le príomhdhúshlán a bhaineann le sprioc amháin nó níos mó de na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe; agus cumas an chuibhreannais eolas nua a ghiniúint, a chuirfidh le ceann amháin ar a laghad de na ceithre thosaíocht beartais in *Domhan Níos Fearr*.

¹ An Chambóid, Maenmar, Laos, Vítneam, an Phalaistín, aon tír san Afraic.

Is iad na haidhmeanna atá ag an gClár, agus é ag tacú leis an scéim maoinithe taighde seo, ná:

- Deiseanna a sholáthar le haghaidh tionscnaimh chomhoibrithe nua idir taighdeoirí in Éirinn agus taighdeoirí i dtíortha comhpháirtíochta incháilithe, agus na deiseanna sin bunaithe ar thionscadail taighde den scoth atá in oiriúint do cheann amháin nó níos mó de na ceithre thosaíocht beartais atá leagtha síos in *Domhan Níos Fearr* agus a sprioc fhoriomlán na daonraí is faide siar a shroicheadh i dtús báire.
- Chun forbairt acmhainneachta taighde i dtíortha comhpháirtíochta an deiscirt a éascú trí chomhpháirtíochtaí le taighdeoirí Éireannacha, agus an acmhainneacht sin a úsáid le rath a bhaint amach in bhFís 2020 agus/nó Fís Eorpach (FP9).
- Tionchar ar bheartas forbartha domhanda a ghiniúint, go háirithe laistigh de phobal beartais na tíre comhpháirtíochta agus de réir tosaíochtaí *Domhan Níos Fearr*.
- Chun an cion atá déanta ag córas taighde na hÉireann ar mhaithe leis an gclár oibre forbartha inbhuanaithe a fheabhsú
- Cur chuige dúshlán-bhunaithe i leith an taighde a spreagadh, agus chuige sin, acmhainn náisiúnta chomhoibríoch maidir leis sin a fhorbairt ionas go mbeadh tionchar dearfach ag an gcur chuige ar spriocghrúpaí bochta leochaileacha.
- Ní mór go gcuirfí san áireamh sa 'gairm oscailte' seo ar thograí taighde conas a bhunófar cur chuige straitéiseach i leith scaipeadh agus tionchar beartais ón tús, lena n-áirítear príomhpháirtithe leasmhara agus cainéil chumarsáide a shainaithint, i gcomhréir le cuspóir na Roinne Gnóthaí Eachtracha chun an glacadh taighde a mhéadú i mbeartais. Anuas ar na riachtanais chaighdeánacha maidir le tuairisciú atá sonraithe sna Téarmaí agus Coinníollacha seo, beidh ar dhámhachtaithe faoin snáithe seo freastal ar chruinniú déthaobhach amháin le RCFA in aghaidh na bliana, chomh maith le himeacht scaipthe níos mó ag deireadh an tionscadail (i gcomhar le baill foirne/páirtithe leasmhara de chuid na Roinne Gnóthaí Eachtracha).
- Tá na ceithre réimse tosaíochta beartais seo a leanas, a thagann faoi réir na sprice foriomláine **na daonraí is faide siar a shroicheadh i dtús báire**, aitheanta ag an gClár:
  - *Comhionannas Inscne*
  - *Riachtanas Daonnúil Laghdaithe*
  - *Gníomhú ar son na hAeráide*
  - *Rialachas Treisithe*.
- Caithfidh tograí a bheith gaolmhar go díreach leis na riachtanais a bhfuil cur síos orthu thuas.

Éilíonn an Clár go léireodh tograí a dhéantar mar fhreagra ar 'gairm oscailte' shnáithe na Roinne Gnóthaí Eachtracha le haghaidh tionscadal neamh-réamhshainithe, feasacht ar thaighde atá ann cheana sa réimse agus go míneoidís conas mar a chuirfidh an togra le taighde atá foilsithe cheana agus le taighde eile bainteach náisiúnta agus idirnáisiúnta.

Riachtanais Iarratais

Ní mór d'iarratasóirí a bheith in ann léiriú conas mar a fhorbróidh an taighde beartaithe an phunann scileanna taighde agus saineolais atá acu cheana agus conas mar a rachaidh sé i gcion ar a múinteoireacht nó a gcleachtais.

Thairis sin, ní mór d'iarratasóirí a léiriú cé chomh luachmhar is atá a dtogra do na pobail beartais agus/nó seirbhísí. Féach ar Rannán 3 chun sonraí a fháil faoi chostais incháilithe.

Is gá don tionscadal maoinithe tosú i Ráithe 3 2021 agus go dtabharfaí chun críche é laistigh de 36 mhí.

Beifear ag súil leis go rachadh an sealbhóir dámhachtana a n-éireoidh leis i gcomhairle leis an gClár:

- Déanfaidh RGE teagmhálaí sonracha a ainmniú (Ceann Taighde, an tAonad Beartais, RCFA)
- Ba cheart cuireadh a thabhairt d'ionadaí ó RGE chun páirt a ghlacadh in aon ghrúpa stiúrtha nó struchtúr comhairleach, nó ainmnitheach a sholáthar dó, i gcás go dtionólfai a leithéid chun tacú leis an tionscadal taighde.
- Is gá dul i gcomhairle le RGE maidir le seoladh agus scaipeadh na dtorthaí.
- Is gá do dhámhachtaithe na riachtanais maidir le nótaí buíochais a chomhlíonadh mar atá leagtha amach ag an [gComhairle um Thaighde in Éirinn](#) agus RGE.
- Ní mór do dhámhachtaithe cloí leis na riachtanais maidir le tuairisciú mar atá leagtha amach i rannán 6 de Théarmaí agus Coinníollacha COALESCE. Is iad na faighteoirí deontais atá ag stiúradh an taighde a ullmhóidh na tuairiscí (de réir mar atá iarrtha ag an gComhairle um Thaighde in Éirinn), i bhformáid atá comhaontaithe roimh ré le RGE, agus cuimseoidh na tuairiscí tagairt do na ranníocaíochtaí uile a fuarthas sa tréimhse faoi athbhreithniú i ndáil leis an gclár comhpháirtíochta straitéisí, lena dheimhniú nach raibh aon dúbláil ann maidir le maoiniú.

Chuirge sin:

Lorgaítear iarratais ar:	
Achar ama	36 mhí ó thús an tionscadail
Teorainn mhaoinithe de réir tionscadail	Uasmhéid €350,000 (lena n-áirítear forchostais ag 25%)

AGUISÍN 4

Nósanna Imeachta agus Critéir Mheasúnaithe

Déanfar gach iarratas a sheolfar isteach faoin Scéim a mheasúnú ar bhonn iomaíoch trí phróiseas a bhfuil dhá chéim leis. I gCéim 1, beidh piarmheasúnú ó chian ann, is é sin, go gcuirfear iarratais amach le haghaidh measúnú ó chian mar chuid de phróiseas piarmheasúnaithe. Rachaidh gearrliosta d'iarratais ar aghaidh chuig Céim 2; déanfaidh bord meastóireachta idirnáisiúnta measúnú orthu agus roghnóidh an bord sin na tograí a gheobhaidh maoiniú.

Is é príomhchuspóir an bhoird meastóireachta idirnáisiúnta ná teacht suas le rangú *cáilíochtúil* ar na hiarratais. Rangóidh an bord meastóireachta idirnáisiúnta na hiarratais ar bhonn an eolais a cuireadh ar fáil agus tabharfaidh sé breithiúnas foriomlán ar an gcaighdeán. Tá gach ball den bhord meastóireachta idirnáisiúnta faoi réir Chód Iompraíochta comhaontaithe.

Déanfar meastóireacht ar iarratais de réir an phróisis cúig chéim seo a leanas:

1. Incháilitheacht agus comhlíonadh na dTearmaí agus Coinníollacha;
2. Meastóireacht trí phiarmheasúnú;
3. Meastóireacht roimh an gcruinniú ag baill an bhoird meastóireachta idirnáisiúnta ar iarratais atá ar an ngearrliosta;
4. Cruinniú den bhord meastóireachta idirnáisiúnta chun gach iarratas a rangú go cáilíochtúil agus a oiriúnacht le haghaidh maoiniú a dheimhniú;
5. Aiseolas d'iarratasóirí incháilithe.

Beidh cinneadh na Comhairle i dtaobh cibé an mbronnfar deontas faoin Scéim seo críochnaitheach. Cuirfear an toradh in iúl d'iarratasóirí i scríbhinn agus cuirfear aiseolas gan ainm a lua leis ar fáil do gach iarratasóir incháilithe. Tá an Bord Feidhmiúcháin na Comhairle coiscthe ó thorthaí an chomórtais a phlé ar an teileafón.

Critéir Mheastóireachta

Leagtar amach na critéir mheasúnaithe do gach snáithe thíos.

Critéir Mheastóireachta Shnáithe 1K		
Critéar Meastóireachta	Sonraí	Marc/100
Cáilíocht an Togra	Oiriúnacht choincheap agus chuspóirí an togra i dtaca le paraiméadair an tsnáithe, lena n-áirítear: • an fhéidearthacht go mbeadh an taighde beartaithe ina bhonn eolais ag beartas sa snáithe comhpháirtíochta; • an fhéidearthacht go gcuirfeadh an tionscadal le forbairt taighde sa réimse ábhair amach anseo. Cuimsitheacht agus cáilíocht an chuir chuige atá le glacadh, lena n-áirítear: ➤ modheolaíocht taighde; ➤ bainistíocht sonraí; ➤ cur san áireamh saincheisteanna eiticiúla agus ceisteanna a bhaineann le gnéas-inscne; agus ➤ teorainneacha an chuir chuige atá le glacadh. Taithí agus saineolas ábhartha an iarratasóra maidir leis an tionscadal beartaithe, lena n-áirítear a bheith in ann léiriú go bhfuil cumas cruthaithe aige an obair a dhéanamh go hoibiachtúil agus go neamhchlaonta.	45
Comhoibriú agus tionchar beartas	Fianaise ar shainaithint agus ionchuimsiú príomhpháirtithe leasmhara, lena n-áirítear: ➤ rannpháirtíocht leis an bpobal ábhartha beartais ➤ comhpháirtithe náisiúnta agus/nó idirnáisiúnta taighde ➤ cur chuige straitéiseach maidir le comhoibriú, scaipeadh san áireamh ➤ acmhainní eile atá tiomanta ag páirtithe leasmhara/comhpháirtithe	25
Féidearthacht maidir le feidhmiú agus bainistiú an tionscadail bheartaithe	Féidearthacht phlean an tionscadail lena n-áirítear an amlíne. Bainistiú beartaithe an tionscadail, lena n-áirítear an cumas chun eochair-aschuir a sheachadadh i dtráth cuí, cur síos soiléir ar gharspriocanna agus féidearthacht agus oiriúnacht amscálaí.	20
Costas Beartaithe agus Luach ar Airgead	Leithdháileadh cuí acmhainní agus luach ar airgead léirchruthaithe lena n-áireofar cur síos iomlán ar chostais, an bonn cirt atá leis na costais seo agus plean chun a chinntiú go mbainfear an úsáid is fearr is féidir as acmhainní.	10

Critéir Mheastóireachta Shnáithe 2A		
Critéir Meastóireachta	Sonraí	Marc/100
Cáilíocht an Togra	Oiriúnacht choincheap an togra i dtaca le haidhm na scéime, lena n-áirítear iad seo a leanas: - Tábhacht an tionscadail bheartaithe agus an méid a chuirfidh sé leis an réimse taighde nó leis an ábhar taighde ar leith. - Cur chuige ildisciplíneach agus an bhaint atá aige leis na dúshláin náisiúnta agus/nó dhomhanda a ndéileáiltear leo sa togra. Cuimsitheacht agus cáilíocht an chuir chuige atá le glacadh, lena n-áirítear: ➤ modheolaíocht taighde; ➤ bainistíocht sonraí; ➤ cur san áireamh saincheisteanna eiticiúla agus saincheisteanna a bhaineann le gnéas-inscne; agus ➤ teorainneacha an chuir chuige atá le glacadh. Taithí agus saineolas ábhartha na n-iarratasóirí maidir leis an tionscadal beartaithe lena n-áirítear bheith in ann léiriú go bhfuil cumas cruthaithe acu an obair a dhéanamh go hoibiachtúil agus go neamhchlaonta.	45
Chomhoibriú agus tionchar	Féidearthacht na forbartha breise cumais (mar shampla, cuibhreannais a thógáil ar thionscadail idirdhisciplíneacha le haghaidh cláir mhaoinithe Eorpacha) Fianaise ar chomhoibriú trasearnála mar chuid den togra lena n-áirítear: ➤ comhpháirtithe neamh-oideachasúil deimhnithe ➤ comhleanúnachas, creidiúnacht an chomhoibrithe, lena n-áirítear gnéithe nuálacha ➤ cómhaoiniú ó chomhpháirtithe ➤ acmhainní eile atá tiomanta ag comhpháirtithe tras-earnála	25
Féidearthacht maidir le feidhmiú agus bainistiú an tionscadail bheartaithe	Féidearthacht phlean an tionscadail lena n-áirítear an amlíne. Bainistiú beartaithe an tionscadail lena n-áirítear an cumas chun príomhaschuir a chur ar fáil in am, cur síos soiléir ar gharspriocanna agus indéantacht amscálaí.	20
Costas Beartaithe agus Luach ar Airgead	Leithdháileadh cuí acmhainní agus luach ar airgead léirchruthaithe lena n-áireofar cur síos iomlán ar chostais, an bonn cirt atá leis na costais seo agus plean chun a chinntiú go mbainfear an úsáid is fearr is féidir as acmhainní.	10

Critéir Mheastóireachta Shnáithe 2B		
Critéar Meastóireachta	Sonraí	Marc/100
Cáilíocht an Togra, lena n-áirítear an tionchar ar bheartas	Oiriúnacht choincheap an togra i dtaca le haidhm na scéime, lena n-áirítear iad seo a leanas: - Tábhacht an tionscadail bheartaithe agus an méid a chuirfidh sé le téama roghnaithe RGE - Féidearthacht an tionscadail chun cur le forbairt beartas domhanda amach anseo, i dtír/dtíortha comhpháirtíochta ach go háirithe Cuimsitheacht agus cáilíocht an chuir chuige atá le glacadh, lena n-áirítear: ➤ modheolaíocht taighde; ➤ bainistíocht sonraí; ➤ cur san áireamh saincheistean eiticíúla agus saincheistean a bhaineann le gnéas-inscne; agus ➤ teorainneacha an chuir chuige atá le glacadh. Taithí agus saineolas ábhartha na n-iarratasóirí maidir leis an tionscadal beartaithe lena n-áirítear bheith in ann léiriú go bhfuil cumas cruthaithe acu an obair a dhéanamh go hoibiachtúil agus go neamhchlaonta.	45
Comhoibriú agus Toilleadh	Féidearthacht an tionscadail tacú le taighde níos fearr i dtíortha páirtithe Féidearthacht an tionscadail cur leis an gcomhpháirtíocht dhomhanda thuaidh-theas ag díriú ar iarratais do FP9 agus/nó deiseanna maoinithe idirnáisiúnta eile amach anseo Fianaise ar fheidhmiú pholasaí trasearnála nó chomhpháirtithe sochaí shibhialta	25
Féidearthacht maidir le feidhmiú agus bainistiú an tionscadail bheartaithe	Féidearthacht phlean an tionscadail lena n-áirítear an amlíne. Ba chóir go mbeidh na gnéithe trasnáisiúnta seo a leanas mar chuid den bhainistíocht atá beartaithe don tionscadal an cumas príomhaschuir a chur ar fáil in am; cur síos soiléir ar gharspriocanna; agus féidearthacht agus oiriúnacht amscálaí.	20
Costas Beartaithe agus Luach ar Airgead	Leithdháileadh cuí acmhainní agus luach ar airgead léirchruthaithe lena n-áireofar cur síos iomlán ar chostais, an bonn cirt atá leis na costais seo agus plean chun a chinntiú go mbainfear an úsáid is fearr is féidir as acmhainní ar bhonn trasnáisiúnta.	10

Aguisín 5

Treoir maidir leis an Diminsean Gnéis-Inscne in Inneachar Taighde

Réamhrá

Déanann sárthaighde lánbhreithniú ar ghné fhéideartha an ghnéis bhitheolaíoch agus na hinscne sóisialta mar eochair-athróa anailíseacha mínitheacha. Mura dtugtar aghaidh ar shaincheistanna ábhartha an ghnéis agus na hinscne nó mura ndéileáiltear i gceart leo, beidh torthaí an taighde neamhiomlán agus d'fhéadfaidís bheith claonta. Ní mór lánbhreithniú a dhéanamh ar an ngné ghnéis-inscne in inneachar taighde maidir leis na dámhachtainí go léir de chuid na Comhairle um Thaighde in Éirinn, agus beidh sé seo ina riachtanas freisin le haghaidh maoiniú faoi Fhís 2020.

Cuirtear an t-eolas thíos ar fáil chun cuidiú le hiarratasóirí an dearbhú maidir leis an ngné Ghnéis-Inscne a chomhlánú san iarratas. Tógadh sin ón tSraith Straitéisí Inscne i dtaighde a bhíonn á mhaoiniú ag an AE,¹ a bhfuil sé mar chuspóir aici uirlisí praiticiúla a thabhairt don phobal taighde chun gnéithe inscne a chuimsiú ina dtaighde, lena n-áirítear comhdheiseanna do mhná agus d'fhir agus an ghné ghnéis-inscne den taighde; cabhróidh an méid sin le taighde den scoth a chur ar fáil. Féach freisin <http://genderedinnovations.stanford.edu/> le haghaidh samplaí de chás-staidéir in Eolaíocht, Sláinte & Leigheas, Innealtóireacht agus Comhshaol.

Achoimre ar an tSraith Straitéisí 'Toolkit Gender in EU-funded research'

An bhailíocht is fearr is féidir sa taighde: Aimsítear caighdeán agus bailíocht níos airde nuair a ghlactar le cur chuige atá gnéas-íogair agus inscne-íogair i dtaca le hinneachar an taighde. Má chuireann taighde na difríochtaí idir fir agus mná sa phobal taighde san áireamh, beidh na torthaí níos ionadaíche. Ní dhéanann catagóirí ginearálta amhail 'daoine', 'othair' nó 'úsáideoirí' idirdhealú idir fir agus mná.

D'fhéadfadh sé tarlú go soláthródh taighde bunaithe ar chatagóirí dá leithéid páirt-chonclúidí bunaithe ar pháirtshonraí. Mar shampla, ba chóir do chóireáil nua do d'ailse chéice othair fhíreanna a chur san áireamh, d'fhoill pictiúr iomlán a fháil. Dírionn an chuid is mó den taighde le samhail ainmhíocha ar fhíreannaigh ag fágáil na mbaineannach amach (Zucker et al., 2010; Marts et al., 2004). Ní féidir le taighde ar imircigh eacnamaíocha dearcadh na bhfear amháin a chur san áireamh más mian leis an bphobal imirceach ar fad a thuiscint.

Conas gné fhéideartha na hinscne agus a himpleachtaí sin don taighde atá ar siúl agat a bhreithniú

Smaointe taighde agus hipitéisí: Ní mór anailís a dhéanamh ar ábharthacht gnéis agus inscne maidir leis an ábhar agus laistigh de agus caithfear an méid eolais atá ar fáil ina thaobh a mheas. Féadfar leas a bhaint as taighde a rinneadh roimhe sin agus as an litríocht atá ann cheana agus hipitéisí á bhfoirmliú. Déanta na fírinne, tá méadú leanúnach tagtha ar an gcorpas eolais atá ar fáil faoi shaincheistanna gnéis-inscne le cuid mhaith de bhlianta anuas, agus is ábhar tagartha spéisiúil é ar féidir é a úsáid chun hipitéisí nua a chruthú le haghaidh taighde amach anseo.

Dearadh tionscadail agus modheolaíocht taighde: Bíodh is go bhfuil difríochtaí idir modheolaíochtaí taighde, bíonn siad go léir ag iarraidh (gnéithe den) réaltacht a léiriú. Nuair a bhaineann an réaltacht seo le daoine, ba chóir go ndéanadh aon mhodheolaíocht idirdhealú idir na gnéasanna agus dálaí na bhfear agus na mban a chur san áireamh ar an mbonn céanna. Dá bhrí sin, tá grúpaí amhail 'saoránaigh', 'othair', 'tomhaltóirí', 'íospartaigh' nó 'páistí' ró-ghinearálta mar chatagóirí.

¹ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c17a4eba-49ab-40f1-bb7b-bb6faaf8dec8>

Feidhmiú an taighde

Ní mór d'uirilísí *bailithe sonraí* (amhail ceistneoirí agus seicliostaí agallaimh) a bheith inscne-íogair, teanga inscne-neodrach a úsáid agus bheith in ann réaltachtaí difriúla na bhfear agus na mban a bhrath. Cuideoidh sé seo chun laofacht inscne a sheachaint. Mar shampla, ní bhíonn na freagraí atá le soláthar ag 'ceann an teaghlaigh' bailí de riachtanas do gach ball den teaghlach.

Anailís sonraí: Sa chuid is mó den taighde a bhaineann le hábhair daonna, déantar sonraí a dhí-chomhbhailiú de réir gnéis mar chúrsa gnáthaimh, agus bheifeá ag súil leis go loighciúil go gcuirfeadh sé sin anailísí de réir gnéis ar fáil. Ach go dtí seo, ní hé seo a tharlaíonn de ghnáth. Má thógtar gnéas mar athróg lárnach ar bhonn córasach agus má dhéantar athróga eile a anailísiú i dtaca leis (m.sh. gnéas agus aois, gnéas agus ioncam, gnéas agus soghluaisteacht, gnéas agus saothar), cuirfidh sé seo léargais shuntasacha úsáideacha ar fáil. Bealach maith eile chun an tionchar is mó a áirithiú ná ról a thabhairt do ghrúpaí d'úsáideoirí deiridh atá cothromaithe ó thaobh inscne i rith an taighde.

Céim an scaipthe – tuairisciú sonraí: Ní leor sonraí ar leith i dtaca le gnéas agus inscne a bhailiú má fhágtar ar lár iad as na torthaí foilsithe. Ba chóir gnéas-inscne a chuimsiú i bhfoilseacháin 'phríomhshrutha' toisc go mbaineann an athróg seo gach píoc chomh mór le gnáthréaltacht an lae is a bhaineann aon athróg eile a ndéantar staidéar uirthi. Is féidir breithniú a dhéanamh ar ghníomhartha scaipthe sonraithe (foilseacháin nó imeachtaí) le haghaidh cinntí gnéis agus inscne. Ba chóir institiúidí agus ranna a dhíríonn ar inscne a chuimsiú sna spriocghrúpaí ar a scaipfear na torthaí. Ba chóir go n-úsáidfí teanga inscne-neodrach i bhfoilseacháin.

SEICLIOSTA LE HAGHAIDH GNÉIS-INSCE IN ÁBHAR TAIGHDE

Céim na Smaointí Taighde:

- Má tá daoine i gceist mar ábhair thaighde, an bhfuil anailís déanta ar ábharthacht an ghné ghnéis-inscne don topaic thaighde?
- Muna mbaineann an taighde go díreach le daoine, an bhfuil an caidreamh difreáilte a d'fhéadfadh a bheith ag fir agus mná le hábhar an taighde soiléir go leor?
- An bhfuil athbhreithniú déanta agat ar litríocht agus foinsí eile a bhaineann le difríochtaí gnéis-inscne i réimse an taighde?

Céim an togra:

- An gcinntíonn an mhodheolaíocht go n-imscrúdófar difríochtaí (féideartha) gnéis-inscne: go mbaileofar sonraí arna ndifriú de réir gnéis agus inscne agus go ndéanfar anailísiú orthu i rith timthrialla an taighde agus go mbeidh siad mar chuid den fhoilseachán deiridh?
- An dtugann an togra míniú follasach cuimsitheach ar chonas a láimhseálfar saincheistanna gnéis-inscne (m.sh i bpacáiste oibre ar leith)?
- Ar cuireadh san áireamh go bhféadfadh aschuir agus tionchair an taighde ar fhir agus ar mhná a bheith difreáilte?

Céim an taighde:

- An bhfuil na ceistneoirí, suirbhéanna, grúpaí fócais srl ceaptha chun difríochtaí maidir le gnéas agus/nó inscne i do shonraí a d'fhéadfadh a bheith ábharthach a aimsiú?
- An bhfuil na grúpaí atá páirteach sa tionscadal (m.sh. samplaí, grúpaí tástála) cothromaithe ó thaobh inscne? An ndéantar anailís ar shonraí de réir athróige an ghnéis? An ndéantar anailís ar athróga ábhartha eile i dtaca le gnéas?

Céim an Scaipthe:

- An soláthraíonn na hanailísí staitisticí, táblaí, figiúirí agus tuairiscí a dhíríonn ar na difríochtaí ábhartha ó thaobh gnéis agus inscne a tháinig chun cinn i rith an tionscadail?
- An bhfuil na hinstiúidí, ranna agus irisí a dhíríonn ar inscne i measc na spriocghrúpaí ar a scaipfear na torthaí, maraon leis na hirisí taighde príomhshrutha? Ar chuir tú foilseachán nó imeacht ar leith ar chinntí a bhaineann le gnéas-inscne san áireamh?

AGUISÍN 6

Clár Oibre ar Fhorbairt Inbhuanaithe na NA

Sa bhliain 2015, leag na Náisiúnta Aontaithe 17 sprioc amach ag súil le **deireadh a chur leis an mbochtaineacht**, leis an **bpláinéad a chosaint** agus le **rath a chinntiú do chách** mar chuid de chlár oibre nua ar fhorbairt inbhuanaithe. Tá cuspóirí éagsúla ag gach sprioc le baint amach sna 15 bliana atá romhainn. Tá na Spriocanna uile liostaithe thíos agus déantar cur síos gairid ar an ábhar lena mbaineann. Tá roinnt cuspóirí áirithe agus casta ag gach Sprioc. Táthar ag súil leis go nglacfaidh gach duine páirt sna Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe: rialtais, an earnáil phríobháideach, an tsochaí shibhialta agus gnáthdhaoine.

Tá níos mó faisnéise ar fáil ar <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>, agus is féidir Réiteach na NA a léimh ar http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E

Sprioc 1: Deireadh a chur leis an mbochtaineacht agus gach foirm den bhochtaineacht ar fud an domhain

Chonacthas go leor dul chun cinn maidir leis an mbochtaineacht a laghdú ón mbliain 1990 i leith. Maireann duine as cúigear i réigiúin i mbéal forbartha ar níos lú ná \$1.90 in aghaidh an lae fós, agus tá na milliúin eile ann a mhaireann ar bheagán níos mó ná an méid bheag sin, ar éigean, chomh maith le daoine eile atá i mbaol a bheith bocht arís. Tá sé mar aidhm ag an sprioc seo bochtaineacht agus éagothroime a laghdú agus deireadh a chur le dearbh-bhochtaineacht.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/poverty/>

Sprioc 2: Deireadh a chur leis an ocras, slándáil bia a chinntiú, cothú a fheabhsú agus talmhaíocht inbhuanaithe a chur chun cinn

Tá duine amháin as naonúr (815 mhilliún) gannchothaithe sa domhan sa lá atá inniu ann. D'fhéadfadh an earnáil bia agus talmhaíochta réitigh thábhachtacha a sholáthar chun críche na forbartha, agus is gné lárnach an earnáil sin i ndáil le deireadh a chur leis an ocras agus leis an mbochtaineacht. Déantar machnamh ar na bealaí ina bhfásaimid, ina roinnimid agus ina n-ithimid ár mbia sa Sprioc seo.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/hunger/>

Sprioc 3: Saol sláinte agus folláine a chur chun cinn ag gach aois

Bíonn saol sláinte agus folláine a chur chun cinn ag gach aois riachtanach d'fhorbairt inbhuanaithe. Díritear ar an mbaol atá ann do leanaí agus do mhná atá ag iompar clainne **VEID/SEIF, maláire agus galair eile a tholghadh a laghdú**.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/health/>

Sprioc 4: Oideachas ionchuimsitheach ar chaighdeán cothrom a chinntiú agus deiseanna foghlama ar feadh an tsaoil a chinntiú do chách

Is é is bonn le saol daoine a fheabhsú agus forbairt inbhuanaithe a spreagadh ná oideachas ardcháilíochta a bhaint amach. Dírionn an Sprioc seo ar oideachas riachtanach a áirithiú do chách, go háirithe do leanaí.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/education/>

Sprioc 5: Comhionannas inscne a bhaint amach agus gach bean agus cailín a chumhachtú

Ní cearta daonna bunúsach amháin é comhionannas inscne, agus is bonn riachtanach é do dhomhan síochánta, rathúil agus inbhuanaithe. Bainfidh geilleagair, sochaí agus an cine daonna go ginearálta uile tairbhe as rochtain chothrom d'oidéachas, do chúram sláinte, d'obair mhaith agus ionadaíocht i bpróisis cinnteoireachta a bhaineann le cúrsaí polaitíochta agus eacnamaíochta a chur ar fáil do mhná agus do chailíní.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/gender-equality/>

Sprioc 6: Soláthar, bainistíocht inbhuanaithe agus sláintíocht uisce a chinntiú do chách

Tá rochtain ar uisce slán riachtanach don domhan ar mhaith linn a bheith inár gcónaí ann. Cé go bhfuil dóthain uisce ann le freastal ar riachtanais daonáireamh an domhain, faigheann na milliúin duine bás gach bliain ó ghalair a bhaineann le soláthar, sláintíocht agus sláinteachas neamhleor uisce.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/water-and-sanitation/>

Sprioc 7. Rochtain ar fhuinneamh inacmhainne, iontaofa, inbhuanaithe agus nua-aimseartha a chinntiú do chách

Is gné lárnach é an fuinneamh de gach dúshlán agus deis mhór atá roimh an domhan inniu. Is príomhchuspóir é i dtaca le spriocanna fadtéarmacha aeráide a bhaint amach, déine carbóin an fhuinnimh a laghdú.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/energy/>

Sprioc 8. Fás geilleagrach leanúnach ionchuimsitheach inbhuanaithe a chur chun cinn, agus fostaíocht bhisiúil agus obair thorthúil a bhaint amach do chách

Maireann thart ar leath de dhaonáireamh an domhain ar thart ar US\$2 in aghaidh an lae fós. San iomarca áiteanna ní chinntíonn post go mbeifear in ann bochtaineacht a sheachaint. Tá sé mar aidhm ag an Sprioc seo beartais eacnamaíochta agus shóisialta a dhíríonn ar dheireadh a chur le bochtaineacht a athchóiriú.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/economic-growth/>

Sprioc 9. Bonneagar seasmhach a thógáil, tionsclaíocht ionchuimsitheach inbhuanaithe a chur chun cinn agus nuáil a chothú

Infheistíochtaí i mbonneagar – iompar, uisciú, fuinneamh agus teicneolaíocht faisnéise agus cumarsáide – tá siad seo uile riachtanach chun forbairt inbhuanaithe a bhaint amach agus chun pobail éagsúla a chumhachtú. Táirgiúlacht agus ioncam a mhéadú, agus ní mór infheistiú i mbonneagar sula mbeidh feabhas i dtorthaí a bhaineann le sláinte agus le hoideachas.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/infrastructure-industrialization/>

Sprioc 10. An éagothroime i dtíortha agus idir tíortha a laghdú

Aontaítear go forleathan nach bhfuil an fás geilleagrach amháin in ann an bhochtaineacht a laghdú mura bhfuil an fás sin ionchuimsitheach agus mura mbaineann na trí gnéithe den fhorbairt inbhuanaithe leis – eacnamaíoch, sóisialta agus timpeallachta.

Cé gur laghdaíodh éagothroime ioncain idir tíortha, méadaíodh éagothroime sna tíortha sin.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/inequality/>

Sprioc 11. Áirithiú go bhfuil cathracha agus lonnaíochtaí daonna sábháilte, seasmhach agus inbhuanaithe

Téitear i ngleic le go leor dúshlán i gcathracha - cuir i gcás brú tráchta, easpa seirbhísí bunúsacha, easpa tithíochta imleoire agus bonneagar atá ag meath - agus is féidir na dúshláin seo a shárú go mbeidh na cathracha in ann leanúint ar aghaidh ag fás, agus ag úsáid acmhainní i mbealach níos fearr agus ag laghdú truailliú agus bochtaineacht ag an am céanna.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/cities/>

Sprioc 12: Cinntiú go bhfuil na patrúin a bhaineann le tomhaltas agus le táirgeadh inbhuanaithe

Is éard atá i gceist le tomhaltas agus táirgeadh inbhuanaithe ná éifeachtúlacht acmhainní agus fuinnimh, agus bonneagar inbhuanaithe a chur chun cinn, agus a áirithiú go bhfuil fáil ar sheirbhísí bunúsacha, poist ghlasa mhaithe agus caighdeán saoil níos fearr do chách. Díritear sa Sprioc seo ar uisce, bia agus fuinneamh a tháirgeadh agus a úsáid go hinbhuanaithe.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-consumption-production/>

Sprioc 13: Dul i ngleic le hathrú aeráide agus a thionchar láithreach:

Tá tionchar diúltach ag athrú aeráide ar gach tír ar gach mór-roinn faoi láthair. Cuireann athrú aeráide isteach go mór ar gheilleagar náisiúnta, ar shaolta, ar phobail agus ar thíortha sa lá atá inniu ann agus beidh sé seo níos measa fiú amach anseo.

Chun aghaidh a thabhairt ar an athrú aeráide, ghlac tíortha le [Comhaontú Pháras](#) ag an 21ú Comhdháil Pháirtithe (nó “COP”) de Chreat-Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar an Athrú Aeráide (UNFCCC) i bPáras ar an 12 Nollaig 2015. D’aontaigh na tíortha uile le hoibriú le chéile chun an méadú ar theocht domhanda a theorannú a choinneáil níos nó ná 2 chéim Celsius, agus ag tabhairt aghaidh ar na rioscaí contúirteacha atá ann, iarracht a dhéanamh an méadú sin a choinneáil ag 1.5 chéim Celsius.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/climate-change-2/>

Sprioc 14: Na haigéin, na farraigí agus acmhainní mara a chaomhnú agus a úsáid go hinbhuanaithe i gcomhair forbartha inbhuanaithe

Is iad aigéin an domhain – agus an teocht, an cheimic, na sruthanna agus an saol a bhaineann leo – a theorann córais dhomhanda ionas go mbeidh an cinnte daonna in ann maireachtáil ar an Domhan. Is príomhghné í bainistíocht chúramach ar an acmhainn riachtanach domhanda seo ar thodhchaí inbhuanaithe.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/oceans/>

Sprioc 15: Éiceachórais thrastíre a chosaint, a athneartú agus úsáid inbhuanaithe a chur chun cinn, coillte a bhainistiú go hinbhuanaithe, dul i ngleic le fairsingiú fásaigh, agus díghrádú talaimh a stopadh agus a chúlú agus stop a chur le cailleadh bithéagsúlachta

Dífhoraoisiú agus fairsingiú fásaigh – dhá rud ar chuthaigh gníomhaíochtaí daonna agus athrú aeráide iad – is dúshlán mhóra iad ar an bhforbairt inbhuanaithe agus chuir siad isteach ar shaolta agus ar shlí beatha na milliún duine agus iad ag troid in aghaidh bochtaineachta.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/biodiversity/>

Sprioc 16: Sochaí atá síochánta agus ionchuimsitheach d’fhorbairt inbhuanaithe a chur chun cinn, rochtain ar an gceart a chur ar fáil do chách agus institiúidí éifeachta, freagracha agus ionchuimsitheacha a thógáil ag gach leibhéal

Tá Sprioc 16 de chuid na Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe tiomanta do chur chun cinn sochaí atá síochánta agus ionchuimsitheach d’fhorbairt inbhuanaithe, rochtain ar an gceart a chur ar fáil do chách agus institiúidí éifeachta agus freagracha a thógáil ag gach leibhéal.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/peace-justice/>

Sprioc 17. Modh feidhmithe na Comhpháirtíochta Domhanda um Fhorbairt Inbhuanaithe a threisiú agus í a athnuachan

Teastaíonn comhpháirtíocht idir rialtais, idir an earnáil phríobháideach agus an tsochaí shibhialta chun clár oibre ar fhorbairt inbhuanaithe rathúil a chur chun cinn. Tógtar ar phrionsabail agus ar luachanna sna comhpháirtíochtaí ionchuimsitheacha seo, agus ar spriocanna atá ag an dá taobh a gcuirtear daoine agus an pláinéad i gcoilár agus atá de dhíth ag leibhéal domhanda, réigiúnach, náisiúnta agus áitiúil.

Caithfear gníomh a dhéanamh láithreach chun cumhacht trilliún dollar d’acmhainní príobháideacha a scaoileadh, agus ansin a ghríosú agus a atreorú, chun na cuspóirí a bhaineann le forbairt inbhuanaithe a bhaint amach.

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/globalpartnerships/>

AGUISÍN 7

Acmhainní maidir le Pleananna Bainistíochta Sonraí agus Prionsabail FAIR

- [DMPonline](#), lena n-áirítear [teimpléid](#)
- [Science Europe \(2018\) Practical Guide to the International Alignment of Research Data Management](#)
- [Clár H2020 \(2016\) Treoirlínte ar Bhainistíocht Sonraí FAIR in Horizon 2020](#)
- [Clár H2020 \(2016\) Treoirlínte ar Rochtain Oscailte ar Fhoilseacháin Eolaíocha agus Sonraí Taighde in Horizon 2020.](#)
- [OpenAire](#) - Tionscadal OpenAIRE2020
- [Prionsabail FAIR maidir le sonraí FORCE 11](#)
- [ROAR](#)- Registry of Open Access Repositories (Clárlann de Stórtha Rochtana Oscailte)
- [OpenDoar](#) - Directory of Open Access Repositories (Eolaire de Stórtha Rochtana Oscailte)
- [Clárlann de Stórtha Sonraí Taighde](#)